

Pani
Elżbieta Witek
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i na podstawie art. 32 ust. 2 regulaminu Sejmu niżej podpisani posłowie wnoszą projekt ustawy:

- o zmianie ustawy o ochronie zwierząt.

Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem ustawy upoważniamy panią poseł Katarzynę Marię Piekarską.

(-) Piotr Adamowicz; (-) Tomasz Aniśko; (-) Mateusz Bochenek; (-) Małgorzata Chmiel; (-) Adam Cyrański; (-) Zofia Czernow; (-) Eugeniusz Czykwin; (-) Magdalena Filiks; (-) Joanna Frydrych; (-) Konrad Frysztak; (-) Krzysztof Gadowski; (-) Elżbieta Gapińska; (-) Elżbieta Gelert; (-) Marta Golbik; (-) Cezary Grabarczyk; (-) Agnieszka Hanajczyk; (-) Jerzy Hardie-Douglas; (-) Paulina Hennig-Kloska; (-) Klaudia Jachira; (-) Maria Małgorzata Janyska; (-) Joanna Jaśkowiak; (-) Ewa Kołodziej; (-) Michał Krawczyk; (-) Marek Krzakała; (-) Henryka Krzywonos-Strycharska; (-) Maciej Lasek; (-) Artur Łacki; (-) Magdalena Łośko; (-) Arkadiusz Marchewka; (-) Jagna Marczałajtis-Walczak; (-) Rajmund Miller; (-) Aleksander Miszalski; (-) Arkadiusz Myrcha; (-) Sławomir Neumann; (-) Dorota Niedziela; (-) Małgorzata Niemczyk; (-) Barbara Nowacka; (-) Tomasz Piotr Nowak; (-) Mirosława Nykiel; (-) Paweł Papke; (-) Małgorzata Pępek; (-) Krzysztof Piątkowski; (-) Katarzyna Maria Piekarska; (-) Kazimierz Plocke; (-) Monika Rosa; (-) Bartłomiej Sienkiewicz; (-) Krystyna Skowrońska; (-) Waldemar Sługocki; (-) Mirosław Suchoń; (-) Michał Szczerba; (-) Andrzej Szewiński; (-) Krystyna Szumilas; (-) Iwona Śledzińska-Katarasińska; (-) Małgorzata Tracz; (-) Anna Wasilewska; (-) Marta Wcisło; (-) Monika Wielichowska; (-) Urszula Zielińska; (-) Piotr Benedykt Zientarski; (-) Tomasz Zimoch; (-) Tadeusz Zwiefka.

USTAWA

z dnia

o zmianie ustawy o ochronie zwierząt

Art. 1. W ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2019 r. poz. 122, 1123 i 2245), wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 4 pkt 20 otrzymuje brzmienie:
 - „20) „zwierzętach wykorzystywanych do celów specjalnych” – rozumie się przez to zwierzęta, których profesjonalna tresura oraz używanie odbywa się na podstawie odrębnych przepisów, regulujących szczegółowe zasady działania jednostek Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i innych formacji oraz podmiotów podległych lub nadzorowanych przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych, Służby Więziennej, Krajowej Administracji Skarbowej, Straży Ochrony Kolei, straży gminnych, jednostek ratownictwa oraz regulujących zasady szkolenia i wykorzystania psów – przewodników osób ociemniałych;”;
- 2) w art. 17:
 - a) po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Zabronione jest wykorzystywanie w celach widowiskowych zwierząt wolno żyjących (dzikich) lub należących do gatunków takich zwierząt urodzonych i wychowanych w niewoli, za wyjątkiem ogrodów zoologicznych lub podobnych miejsc służących obserwacji zwierząt.”,
 - b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Tresura zwierząt do celów widowiskowych i specjalnych nie może być prowadzona w sposób powodujący ich cierpienie.”,
 - c) ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Zabrania się działalności menażerii objazdowych, a także organizowania i prowadzenia występów cyrkowych z udziałem zwierząt lub

podobnych pokazów, związanych z wykorzystywaniem zwierząt w celach rozrywkowych.”,

3) art. 18 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Zwierzęta wykorzystywane do celów widowiskowych, filmowych, sportowych i specjalnych mogą być przetrzymywane, hodowane i prezentowane jedynie w stadninach, ogrodach zoologicznych lub podobnych miejscach służących obserwacji zwierząt albo w miejscach przeznaczonych dla zwierząt wykorzystywanych do celów specjalnych, pod nadzorem Inspekcji Weterynaryjnej.”;

4) po art. 18 dodaje się art. 18a w brzmieniu:

„18a. 1. Opiekunowi zwierzęcia wykorzystywanego do celów specjalnych, które na mocy decyzji właściwego organu zostało wycofane ze służby, przysługuje miesięczne świadczenie na jego utrzymanie, pochodzące ze środków tego organu, wypłacane do czasu zgonu tego zwierzęcia.

2. Organ, który wydał decyzję o wycofaniu zwierzęcia ze służby, ma prawo do kontroli sposobu wykorzystania świadczenia, o którym mowa w ust. 1, w tym prawo do jego cofnięcia oraz prawo do odebrania zwierzęcia, w przypadku stwierdzenia niehumanitarnego traktowania zwierzęcia lub braku należytej pielęgnacji albo braku zapewnienia właściwych warunków bytowania.

3. Rada Ministrów określi w drodze rozporządzenia wysokość świadczenia, o którym mowa w ust. 1 oraz zasady jego wypłacania, w tym wzór wniosku opiekuna o jego przyznanie.”;

Art. 2. Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia, za wyjątkiem art. 1 pkt 2, który wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2022 roku.

UZASADNIENIE

Projekt nowelizacji ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt zmierza do wprowadzenia trzech elementów w postaci:

- 1) świadczenia dla zwierząt wycofanych ze służby z jednoczesnym poszerzeniem katalogu podmiotów, które korzystają ze zwierząt w celach specjalnych;
- 2) zakazu wykorzystywania zwierząt w cyrkach lub do celów rozrywkowych.

Zmiana brzmienia pkt. 20 art. 4 aczkolwiek niewielka ma na celu bardziej precyzyjne wskazanie rodzajów formacji i podmiotów, które wykorzystują zwierzęta do celów specjalnych.

Doprecyzowaniu podlega także kwestia wykorzystywania zwierząt do celów widowiskowych, które powinny odbywać się wyłącznie w ogrodach zoologicznych lub w podobnych miejscach służących obserwacji zwierząt (np. fokarium lub oceanarium).

Pierwszy z celów projektu stanowi wyjście naprzeciw oczekiwaniom służb oraz społeczeństwa, które bardzo dużo zawdzięcza zwierzętom wykorzystywanym do celów służbowych (np. w zakresie ratownictwa i poszukiwania osób), a sprowadza się do moralnego oraz etycznego obowiązku zapewnienia godnej egzystencji zwierzętom wycofanym ze służby. Projekt przewiduje wprowadzenie świadczenia dla opiekuna zwierzęcia, które służyło będzie pokryciu wydatków niezbędnych dla zwierzęcia po zakończeniu służby. Świadczenie będzie płatne z budżetu państwa za pośrednictwem organów, które dokonały wycofania zwierzęcia ze służby. Jednocześnie dokonano poszerzenia katalogu podmiotów: służb, formacji oraz jednostek funkcjonujących na terytorium kraju, które korzystają ze zwierząt w celach specjalnych, gdyż ich liczba wzrasta, co oznacza, że zwierzęta cieszą się szerokim uznaniem personelu tych podmiotów jako wręcz niezbędne wsparcie w realizacji zadań.

Kolejnym z celów projektu jest wprowadzenie zakazu wykorzystywania zwierząt w cyrkach lub do podobnych pokazów, związanych z wykorzystywaniem zwierząt w celach rozrywkowych. W cyrkach wykorzystywane są głównie zwierzęta, które w naturze występują jako zwierzęta wolno żyjące (dzikie). Cyrki nie są w stanie zapewnić zwierzętom warunków adekwatnych do ich potrzeb, m.in. kontaktu ze stadem,

możliwości izolacji, kiedy tego potrzebują, pełnowymiarowych wybiegów, stymulacji psychiczno-ruchowej, poczucia bezpieczeństwa, możliwości samodzielnego zdobywania pożywienia przez dzikie zwierzęta oraz dostosowania diety do indywidualnych potrzeb.

W Polsce istnieje kilkanaście cyrków, które wykorzystują w swoich przedstawieniach zwierzęta. Do największych należą: Cyrk Zalewski, Cyrk Korona, Cyrk Arena, Cyrk Safari. Ogólną liczbę zwierząt w cyrkach szacuje się na około 250 osobników. W ostatnich latach przetrzymywało się w nich takie zwierzęta jak: słonie, lwy, tygrysy, wielbłądy, foki, lamy, zebry, krokodyle, fretki, konie, kozy, węże, warany, legwany, psy i koty.

W cyrkach zarówno zwierzęta dzikie, jak i udomowione dotyka szereg schorzeń. Począwszy od zaburzeń psychicznych, po urazy i choroby związane z tresurą i przyjmowaniem nienaturalnych postaw. Bardzo często u wszystkich gatunków obserwuje się stereotypie oraz problemy zdrowotne wywołane patologicznymi postawami i zaburzeniami w motoryce, takie jak stany zapalne stawów i przewlekłe urazy. Nauka sztuczek nie leżących w naturze dzikich zwierząt, wymaga często brutalnych metod tresury, w tym głodzenia. Zazwyczaj ma to miejsce, kiedy zwierzęta są jeszcze młode. Podczas tresury wykorzystywane są haki, elektryczne pałki, łańcuchy i pejczy, które mogą poważnie narażać zdrowie, a czasem nawet życie zwierząt.

W Polsce sezon cyrkowy trwa zwykle od lutego do listopada, a cyrki w od 260 do 280 dni odwiedzają średnio 200 miejscowości, pokonując w tym czasie nawet 10 000 km. W systemie, w którym cyrki każdego dnia przemieszczają się z miejsca na miejsce, nie sposób jest zapewnić jakimukolwiek gatunkowi, zarówno dzikiemu, jak i udomowionemu, warunków niezbędnych do realizacji naturalnych potrzeb. Konie dla przykładu powinny być utrzymywane w boksach, których powierzchnia powinna wynosić co najmniej 9 m² w przypadku koni o wysokości w kłębie powyżej 1,47m i 6m² dla koni niższych. Na stanowiskach na uwięzi, których wymiary powinny wynosić w przypadku utrzymywania koni dorosłych o wysokości w kłębie: do 147 cm - szerokość co najmniej 1,6 m i długości co najmniej 2,1 m; powyżej 147 cm - szerokość co najmniej 1,8 m i długości co najmniej 3,1 m. Przy czym stajnie stanowiskowe uważane są przez specjalistów za najgorsze, bo wiązanie koni jest niezgodne z ich naturą, a w wielu krajach jest wręcz to zabronione. W przypadku utrzymania w systemie

wolnostanowiskowym bez uwięzi na jednego dorosłego konia powinna przypadać powierzchnia 10 m². Tymczasem konie w cyrkach w Polsce utrzymywane są zwykle w pojazdach, w których są transportowane, lub w namiotach, z innymi gatunkami zwierząt. W warunkach cyrkowych nie ma więc możliwości zapewnienia koniom takich warunków, w których mogą realizować swoje potrzeby gatunkowe. Ponadto konie są zwierzętami dnia długiego, w związku z czym potrzebują dużo światła i czystego powietrza. Dlatego miejsca utrzymywania koni powinny być wysokie (3,5-4 m), dobrze oświetlone i posiadać dobrą wentylację, co w żaden sposób nie jest możliwe do realizacji w warunkach cyrkowych. Konie wymagają również bardzo dużo ruchu. Każdy dorosły koń potrzebuje co najmniej 20-50 m² wybiegu, a przy wypasie co najmniej 0,5 ha pastwiska. W przypadku utrzymania koni w systemie otwartym powierzchnia, na której utrzymuje się konie powinna być ogrodzona, zgodnie z przepisami, trwałym ogrodzeniem i powinna wynosić co najmniej 0,1ha na osobnika. W przypadku cyrków jest to niemożliwe, by codziennie w innym miejscu grodzić trwałym ogrodzeniem wybieg dla zwierząt.

Podobnie sprawa wygląda w przypadku zwierząt dzikich. Lwy i tygrysy to największe kotowate – figurują na liście najbardziej niebezpiecznych gatunków w Polsce i są zarazem też jedynymi kotowatymi wykorzystywanymi przez polskie cyrki do pokazów. Są to zwierzęta o bardzo dużych wymaganiach terytorialnych. Terytorium pojedynczego tygrysa, w zależności od podgatunku, płci i zasobów pokarmu na danym terenie, może wynosić nawet kilkaset kilometrów kwadratowych – średnio taką powierzchnię mają również terytoria grup lwów afrykańskich. Lwy w naturze żyją w grupach złożonych ze spokrewnionych samic, młodych i jednego (w rzadkich przypadkach więcej) samca. Biorąc pod uwagę rozmiar terytoriów lwów i tygrysów oraz tryb ich życia niemożliwym jest oddanie w niewoli choćby częściowo warunków, których potrzebują.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2004 r. w sprawie warunków hodowli i utrzymywania poszczególnych grup gatunków zwierząt w ogrodzie zoologicznym określa minimalny wybieg dla 1 tygrysa jako 10 metrów kwadratowych pomieszczenia wewnętrznego i 50 metrów kwadratowych pomieszczenia zewnętrznego. Minimalna wysokość pomieszczeń określona jest w rozporządzeniu na 3 metry. Ponadto

tygrysy powinny mieć zapewnione urządzenia do wspinania się (są to warunki minimalne i niezbędne wyposażenie pomieszczeń określonych w rozporządzeniu). W warunkach cyrkowych drapieżniki te są utrzymywane tylko i wyłącznie w przyczepach samochodowych, niezapewniających odpowiednich rozmiarów pomieszczeń oraz wcale wybiegów zewnętrznych. Rozporządzenie dotyczące minimalnych wymagań w przypadku słoni nakazuje zapewnienie im sadzawki, a także wybiegu 150 m² w przypadku samicy i 200 m² w przypadku samca oraz pomieszczenia wewnętrznego odpowiednio 30 m² i 50 m². W żadnym wypadku cyrk na terenie Polski nie zapewnił tym wyjątkowo inteligentnym i jednocześnie niebezpiecznym zwierzętom warunków zgodnych z potrzebami gatunkowymi. Trudno zresztą sobie wyobrazić, że każdego dnia w innym mieście na trasie występów cyrk buduje bezpieczny i dobrze zabezpieczony wybieg dla słonia oraz na jego terenie wykopuje odpowiednio dużą sadzawkę i wypełnia ją wodą.

Należy tu podkreślić, że rozporządzenie dotyczące minimalnych warunków utrzymania zwierząt w ogrodzie zoologicznym jest jedynym aktem prawnym regulującym ten aspekt w przepisach krajowych. Trudno jednak wnioskować, że zwierzęta utrzymywane w cyrku będą miały inne minimalne potrzeby gatunkowe, niż w przypadku zwierząt tego samego gatunku utrzymywanych w ogrodach zoologicznych.

Zwierzęta niebezpieczne są przetrzymywane i prezentowane na arenach cyrkowych z naruszeniem wszystkich przepisów rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 3 sierpnia 2011 r. w sprawie gatunków zwierząt niebezpiecznych dla życia i zdrowia ludzi. Wynika to z braku możliwości na przykład codziennego wkopywania wybiegu niedźwiedzia na 1,5 m w ziemię, czy budowania śluz i podwójnie zabezpieczonych przejść. Słonie zawsze prezentowane były na arenach bez jakichkolwiek zabezpieczeń, podczas gdy rozporządzenie określa precyzyjnie bardzo wyśrubowane wymagania dotyczące przetrzymywania tych wyjątkowo niebezpiecznych zwierząt: wybieg otoczony 4-metrowym ogrodzeniem wykonanym z kształtowników lub rur metalowych, grubościennych, o średnicy nie mniejszej niż 15 cm, lub z innego wytrzymałego materiału, elementy wypełniające ramy ogrodzeń ustawione po skosie oraz dodatkowym zabezpieczeniem, uniemożliwiającym podejście do ogrodzenia na odległość mniejszą niż 3 metry. Prawidłowa konstrukcja takiego wybiegu w formie składanej, jego przewożenie

i codzienny montaż i demontaż jest w sposób oczywisty niemożliwe do przeprowadzenia w warunkach cyrkowych.

Ponadto wszystkie zwierzęta, zarówno dzikie jak i udomowione są narażone na ogromny stres, związany z przebywaniem każdego dnia w innym miejscu, na innym terytorium, z nowymi zapachami i dźwiękami oraz na stres związany z przemieszczaniem się każdego dnia z miejsca na miejsce. Zwierzęta podczas spektakli rozrywkowych narażone są na ogromny stres, związany z dudniącą i głośną muzyką, stroboskopowym światłem, okrzykami publiczności. Stresu tego nie można wyeliminować żadnym zaostreniem przepisów, dotyczących wykorzystywania zwierząt w cyrkach.

Działalność cyrkową polegającą na wykorzystywaniu zwierząt stanowczo potępił Komitet Psychologii Polskiej Akademii Nauk w uchwale z dnia 27 marca 2015 r. Komitet zwrócił w szczególności uwagę na to, jaki szkodliwy wpływ na rozwój i wychowanie dzieci i młodzieży mają cyrki z udziałem zwierząt. Jak słusznie zauważył Komitet, dzieci obserwują na arenie zwierzęta zmuszane do zachowań i wykonywania sztuczek, które nie należą do repertuaru ich zachowań naturalnych, a po występach często oglądają je w ciężarówkach, klatkach czy na uwięzi, co może utrwalać ich przekonanie, że nie ma niczego złego w takim traktowaniu zwierząt w niewoli. Również zdaniem Komitetu nie budzi żadnych wątpliwości fakt, że aby wymusić na zwierzętach uległość i posłuszeństwo stosowane są brutalne metody tresury, a zwierzęta przebywają w niewłaściwych warunkach bytowania i poddawane są permanentnemu stresowi.

Jak wynika z opinii specjalistów z Polskiej Akademii Nauk, dr Agnieszki Sergiel, dr Agnieszki Olszańskiej oraz dr hab. Nutrii Selva z dnia 13 marca 2018 r. jak również opinii prof. dr hab. Wojciecha Pisuli z dnia 7 marca 2018 r. z uwagi na obwoźny charakter działalności cyrkowej, zapewnienie zwierzętom warunków odpowiednich dla ich zdrowia fizycznego jak i psychicznego jest niemożliwe. Cyrki musiałyby zapewnić zwierzętom takie same warunki, jakie mają w ogrodach zoologicznych, co jest niewykonalne, zatem jedynym środkiem pozwalającym na ochronę zwierząt jest całkowity zakaz ich wykorzystywania w cyrkach.

Całkowity zakaz wykorzystywania zwierząt w cyrkach obowiązuje w: Grecji, Boliwii, Chinach, Bośni i Hercegowinie, Brazylii, na Cyprze i na Malcie.

Zakaz wykorzystywania zwierząt dzikich wprowadziły: Finlandia, Austria, Szwecja, Chorwacja, Izrael, Peru, Singapur, Holandia, Węgry, Kostaryka, Belgia, Słowenia, Kolumbia, Paragwaj, a do 2020 r. zacznie on obowiązywać w Wielkiej Brytanii. W Czechach, Danii, Estonii, Finlandii, Australii, USA, Szwajcarii, Kanadzie, Nowej Zelandii, Hiszpanii, Portugalii, Szwecji, Ekwadorze i na Węgrzech wprowadzono częściowe ograniczenia. Ponad 100 miast w Hiszpanii wprowadziło już lokalne zakazy oraz planowane jest wprowadzenie całkowitego zakazu wykorzystywania zwierząt w cyrkach na terenie Katalonii. Podobnie postępują władze w poszczególnych miastach Irlandii, Kanady, Argentyny i Stanów Zjednoczonych.

Od początku 2017 roku pod petycją na rzecz zakazu wykorzystywania zwierząt w cyrkach podpisało się 118 tysięcy osób. Komisja do Spraw Petycji w lipcu 2017 r. pozytywnie rozpatrzyła apel i wystosowała dezyderat do Prezesa Rady Ministrów.

Projekt dotyczy częściowo kwestii regulowanych prawem Unii Europejskiej. Dotyczy to art. 12 ust. 4 c ustawy o ochronie zwierząt, zawartego w art. 1 pkt 2 projektu oraz art. 17 ust. 5 ustawy o ochronie zwierząt, zawartego w art. 1 pkt 3 projektu.

Wejście w życie projektu spowoduje powstanie skutków finansowych po stronie budżetu państwa, związanych z koniecznością pokrycia świadczeń dla zwierząt wycofanych ze służby oraz cyrków.

Warszawa, 20 grudnia 2019 r.

BAS-WAPM-256/19

Pani
Elżbieta Witek
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o ochronie zwierząt (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Katarzyna Maria Piekarska)

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r. – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Monitor Polski z 2019 r. poz. 1028, ze zm.) sporządza się następującą opinię:

1. Przedmiot projektu ustawy

Projektodawcy proponują znowelizowanie ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2019 r., poz. 122 i 1123), dalej jako: „ustawa o ochronie zwierząt”. Zgodnie ze zmienianym art. 4 pkt 20 ustawy o ochronie zwierząt doprecyzowana ma zostać definicja pojęcia „zwierzęta wykorzystywane do celów specjalnych”. Zmiany w art. 17 ustawy o ochronie zwierząt zmierzają do wprowadzenia zakazu wykorzystywania w celach widowiskowych zwierząt wolno żyjących (dzikich) lub należących do gatunków takich zwierząt urodzonych i wychowanych w niewoli, za wyjątkiem ogrodów zoologicznych lub podobnych miejsc służących obserwacji zwierząt ust. 1), rozszerzenia zasady, że tresura zwierząt nie może być prowadzona w sposób powodujący ich cierpienie, na tresurę do celów specjalnych (ust. 2) oraz wprowadzenia zakazu organizowania i prowadzenia występów cyrkowych z udziałem zwierząt lub podobnych pokazów, związanych z wykorzystywaniem zwierząt w celach rozrywkowych (ust. 5). W art. 18 ust. 1 ustawy o ochronie zwierząt katalog miejsc, w których zwierzęta wykorzystywane do celów rozrywkowych, widowiskowych, filmowych, sportowych i specjalnych mogą być przetrzymywane, hodowane i prezentowane, ma zostać uzupełniony o „miejsca służące obserwacji zwierząt”. Zgodnie z dodawanym art. 18a ustawy o ochronie zwierząt opiekunowi zwierzęcia wykorzystywanego do celów specjalnych, które zostało wycofane ze służby, ma przysługiwać miesięczne

świadczenie na jego utrzymanie, pochodzące ze środków tego organu, wypłacane do czasu zgonu tego zwierzęcia.

Projektowana ustawa ma wejść w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia, za wyjątkiem art. 1 pkt 2, który wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2022 r.

2. Stan prawa Unii Europejskiej w materii objętej projektem ustawy

Z uwagi na to, że projekt ustawy dotyczy częściowo zagadnień regulowanych prawem Unii Europejskiej, dokonując jego oceny należy uwzględnić:

- art. 49 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (dalej: „TfUE”), dotyczący swobody przedsiębiorczości;
- art. 56 TfUE, dotyczący swobody przepływu usług;
- art. 13 TfUE dotyczący dobrostanu zwierząt;
- dyrektywę 2006/123/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. dotyczącą usług na rynku wewnętrznym (Dz. Urz. UE L 376 z 27.12.2006, s. 36; dalej „dyrektywa 2006/123”).

Art. 49 TfUE stanowi, że ograniczenia swobody przedsiębiorczości obywateli jednego państwa członkowskiego na terytorium innego państwa członkowskiego są zakazane; swoboda przedsiębiorczości obejmuje podejmowanie i wykonywanie działalności prowadzonej na własny rachunek, jak również zakładanie i zarządzanie przedsiębiorstwami na warunkach określonych przez ustawodawstwo państwa przyjmującego dla własnych obywateli. Swoboda przedsiębiorczości umożliwi obywatelom UE trwałe i ciągłe uczestniczenie w życiu gospodarczym innego państwa członkowskiego niż państwo ich pochodzenia. Możliwość stosowania przepisów o swobodzie przedsiębiorczości warunkuje stała obecność w przyjmującym państwie członkowskim, wskazująca na zintegrowanie z jego życiem gospodarczym.

Art. 56 TfUE stanowi, że ograniczenia w swobodnym świadczeniu usług wewnątrz Unii są zakazane w odniesieniu do obywateli państw członkowskich mających swe przedsiębiorstwo w państwie członkowskim innym niż państwo odbiorcy świadczenia. Usługami w rozumieniu TfUE są świadczenia wykonywane zwykle za wynagrodzeniem w zakresie, w jakim nie są objęte postanowieniami o swobodnym przepływie towarów, kapitału i osób. Swoboda przepływu usług umożliwi obywatelom UE i ich przedsiębiorstwom, utworzonym zgodnie z prawem państw członkowskich, oferowanie świadczeń odpłatnych, legalnych i czasowych na terenie innych państw członkowskich niż państwo ich pochodzenia (czynna swoboda przepływu usług). Swoboda ta umożliwi też korzystanie ze świadczeń oferowanych przez podmioty z innych państw członkowskich (bierna swoboda przepływu usług).

Swoboda przedsiębiorczości i swoboda przepływu usług są ze sobą związane – łączy je krąg beneficjentów (obywatele UE) oraz przedmiot

(działalność gospodarcza), różni natomiast element czasu, który w przypadku swobody przedsiębiorczości jest z zasady nieograniczony, podczas gdy w ramach swobody świadczenia usług działalność podmiotu pochodzącego z jednego państwa członkowskiego na terytorium innego państwa członkowskiego ma z zasady charakter tymczasowy. Swobody te różnią się także pod względem treści, gdyż inne są uprawnienia usługodawcy w ramach każdej ze swobód i inne mogą być wymagania stawiane przez prawo krajowe migrującym przedsiębiorcom, w zależności od tego, z której swobody pragną skorzystać.

Korzystanie z podstawowych swobód rynku wewnętrznego nie ma charakteru absolutnego i może podlegać ograniczeniom na mocy prawa UE, jak i prawa krajowego. Przepisy krajowe, których skutkiem mogłoby być utrudnienie lub zniechęcenie do korzystania z tych swobód, muszą jednak być (1) niedyskryminujące wobec podmiotów z innych państw członkowskich, (2) uzasadnione koniecznością ochrony nadrzędnych wymogów interesu ogólnego, (3) adekwatne z punktu widzenia przyjętego celu i (4) konieczne (tj. nienakładające ograniczeń wykraczających poza to, co jest niezbędne dla osiągnięcia zakładanego celu regulacji)¹. Państwa członkowskie korzystają w tym zakresie z pewnego marginesu uznania co do wyboru najwłaściwszego środka, zaś okoliczność, że w danym państwie członkowskim ustanowiono bardziej rygorystyczne wymogi niż w innych, nie oznacza sama przez się, że wymogi te są nieproporcjonalne².

Zgodnie z art. 16 dyrektywy 2006/123 państwo członkowskie, w którym świadczona jest usługa, zapewnia możliwość swobodnego podjęcia i prowadzenia działalności usługowej na swoim terytorium. Ewentualne wymogi stawiane usługodawcom muszą być niedyskryminacyjne, konieczne i proporcjonalne. Wymóg ma charakter niedyskryminacyjny, jeżeli ani bezpośrednio, ani pośrednio nie dyskryminuje ze względu na przynależność państwową, lub w przypadku osób prawnych ze względu na państwo członkowskie, w którym prowadzą przedsiębiorstwo. Konieczność wymogu jest rozumiana jako uzasadnienie go względami porządku publicznego, bezpieczeństwa publicznego, zdrowia publicznego lub ochrony środowiska naturalnego, przy czym zgodnie z motywem 41 preambuły dyrektywy 2006/123 pojęcie „porządek publiczny” obejmuje ochronę przed rzeczywistym lub wystarczająco poważnym zagrożeniem jednego z podstawowych interesów publicznych i może dotyczyć szczególnie kwestii związanych z m.in. dobrostanem zwierząt, natomiast pojęcie „nadrzędnego interesu publicznego” zawiera w sobie m.in. zdrowie zwierząt (motyw 56 preambuły oraz art. 4 pkt 8 dyrektywy 2006/123). W końcu wymóg jest proporcjonalny, jeżeli jest odpowiedni dla osiągnięcia wyznaczonego celu i nie może wykraczać poza to, co niezbędne do jego osiągnięcia.

¹ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości (dalej: „TS”) w sprawie C-55/94, *Gebhard*, pkt 37.

² Wyrok TS w sprawie C-110/05, *Komisja przeciwko Republice Włoskiej*, pkt 65.

Przepisy dotyczące swobód rynku wewnętrznego należy odczytywać z uwzględnieniem art. 13 TfUE dotyczącego dobrostanu zwierząt. W artykule tym postanowiono, że przy formułowaniu i wykonywaniu polityki rolnej, rybołówstwa i transportu Unii oraz polityk dotyczących rynku wewnętrznego, badań i rozwoju technologicznego oraz przestrzeni kosmicznej, Unia i państwa członkowskie w pełni uwzględniają wymagania w zakresie dobrostanu zwierząt jako istot zdolnych do odczuwania, przy równoczesnym przestrzeganiu przepisów prawnych i administracyjnych oraz zwyczajów państw członkowskich związanych w szczególności z obyczajami religijnymi, tradycjami kulturowymi i dziedzictwem regionalnym. Z punktu widzenia materii regulowanej w projekcie ustawy na uwagę zasługuje, że z art. 13 TfUE wynika, że przy formułowaniu i wykonywaniu polityk dotyczących rynku wewnętrznego państwa członkowskie zobowiązane są uwzględniać wymagania dotyczące dobrostanu zwierząt.

3. Analiza przepisów projektu ustawy pod kątem ustalonego stanu prawa Unii Europejskiej

W art. 1 pkt 2 projektu ustawy proponuje się wprowadzenie na mocy zmienianego art. 17 ust. 5 ustawy o ochronie zwierząt zakazu organizowania i prowadzenia występów cyrkowych z udziałem zwierząt lub podobnych pokazów, związanych z wykorzystywaniem zwierząt w celach rozrywkowych. Przepis w takiej postaci stanowiłby ograniczenie swobody przedsiębiorczości wobec cyrków działających na stałe na terytorium Polski, których repertuar obejmuje występy z udziałem zwierząt. Ponadto taki zakaz należałoby uznać za ograniczenie swobody świadczenia usług w przypadku tego typu cyrków objazdowych z innych państw członkowskich. Ich działalność byłaby bowiem legalna w niektórych państwach członkowskich, zaś nielegalna w Polsce.

Wobec powyższego proponowany przepis powinien zostać oceniony pod kątem zgodności z art. 49 i art. 56 TfUE. Uwzględniając orzecznictwo TS można stwierdzić, że w projektowanych przepisach nie wprowadza się dyskryminacji bezpośredniej (jawnej), ponieważ nie różnicuje się w nich w sposób wyraźny sytuacji prawnej podmiotów objętych jego regulacją w zależności od ich przynależności państwowej. Nie wyczerpuje to jednak analizy zgodności projektu z art. 49 TfUE. Należy bowiem rozważyć, czy proponowane przepisy nie wprowadzają dyskryminacji pośredniej (ukrytej) lub innych ograniczeń swobody przedsiębiorczości o charakterze niedyskryminacyjnym. Dyskryminacja pośrednia ma miejsce, gdy pozornie neutralny przepis, stosowany niezależnie od przynależności państwowej, stawia w niekorzystnej sytuacji przede wszystkim lub w znacznej większości przedsiębiorców z innych państw członkowskich³. W odniesieniu do projektowanej regulacji brak jest przesłanek do stwierdzenia dyskryminacji pośredniej.

³ Zob. np. wyrok TS w sprawie C-332/05, *Celozzi*.

Zgodnie z orzecznictwem TS wszelkie podjęte przez państwa członkowskie środki, które uniemożliwiają, utrudniają lub czynią mniej atrakcyjnymi korzystanie ze swobód traktatowych, stanowią bariery w ramach rynku wewnętrznego – nawet jeżeli te ograniczenia są stosowane bez rozróżnienia wobec podmiotów z państwa przyjmującego i z innych państw członkowskich⁴.

W szczególności należy uwzględnić utrwaloną linię orzeczniczą TS, zgodnie z którą zakaz wyrażony w art. 49 TfUE nie ogranicza się do dyskryminacji ze względu na przynależność państwową, ale obejmuje również niedyskryminacyjne ograniczenia swobody przedsiębiorczości. Państwa członkowskie mogą bowiem wprowadzać regulacje w zakresie określania zasad dotyczących prowadzenia działalności gospodarczej, lecz pod pewnymi warunkami. Jak wynika z orzecznictwa TS, środki krajowe, które mogłyby utrudnić lub uczynić mniej atrakcyjnym korzystanie z podstawowej swobody, jaką jest swoboda przedsiębiorczości, powinny spełniać cztery warunki: 1) muszą być stosowane w sposób niedyskryminujący, 2) muszą być usprawiedliwione nadrzędnymi wymogami interesu ogólnego, 3) muszą być odpowiednie do zapewnienia realizacji zamierzonego celu i 4) nie mogą wykraczać poza to, co konieczne dla realizacji tego celu⁵. Co ważne, dla każdego ograniczenia przewidzianego w ustawodawstwie krajowym trzeba dokonać oddzielnej oceny wypełnienia wszystkich przesłanek⁶.

Podobnie jak w przypadku swobody przedsiębiorczości, także w odniesieniu do swobody świadczenia usług TS przyjmuje, iż z art. 56 TfUE wynika nie tylko zakaz dyskryminacji ze względu na obywatelstwo czy przynależność usługodawcy do określonego państwa, ale również obowiązek zniesienia wszelkich ograniczeń uniemożliwiających lub utrudniających działalność osoby świadczącej usługi na terytorium innego państwa członkowskiego⁷. W związku z tym wymagane jest m.in. zbadanie, czy przepisy krajowe nie wykraczają poza to, co jest konieczne dla osiągnięcia zakładanego celu⁸.

Należy dodać, że pomimo pojawiających się niejednoznaczności⁹ orzecznictwo TS nakłada na państwo członkowskie ciężar dowodu, że

⁴ Wyroki TS: w sprawie C-293/06, *Deutsche Shell GmbH*, pkt 2 oraz w sprawie C-258/08, *Ladbrokes Betting & Gaming Ltd i Ladbrokes International Ltd*, pkt 15.

⁵ Zob. m.in. wyroki TS w sprawie C-55/94, *Gebhard*, C-384/08, *Attanasio Group* oraz C-169/07, *Hartlauer*.

⁶ Zob. wyrok TS z 6 marca 2007 r. w sprawach połączonych C-338/04, C-359/04 i C-360/04, *Placanica*, pkt 49.

⁷ Zob. wyrok TS w sprawie C-76/90, *Säger*.

⁸ Zob. wyrok TS w sprawie C-490/04, *Komisja przeciwko Republice Federalnej Niemiec*, pkt 65.

⁹ Przykładowo, w sprawie C-320/03, *Komisja przeciwko Austrii* TS uznał, że przed przyjęciem tak radykalnego środka jak całkowity zakaz ruchu na odcinku autostrady stanowiącej ważny szlak komunikacyjny pomiędzy niektórymi państwami członkowskimi, władze austriackie miały obowiązek uważnego zbadania możliwości odwołania się do środków w mniejszym stopniu ograniczających swobodę przepływu i zrezygnować z nich dopiero wtedy, gdyby wyraźnie ustalono, że są nieodpowiednie w stosunku do zamierzonego celu (pkt 87). Natomiast w sprawie C-110/05, *Komisja*

wymienione wyżej warunki zostały spełnione¹⁰. W szczególności jeśli państwo członkowskie nie wykazało ani niezbędnego charakteru, ani proporcjonalności proponowanych środków w stosunku do zamierzonego celu, ograniczenie przez takie środki traktatowej swobody przedsiębiorczości uznaje się za niedopuszczalne¹¹.

W odniesieniu do zmienianego art. 17 ust. 5 ustawy o ochronie zwierząt, nie ma mowy o dyskryminowaniu podmiotów z innych państw członkowskich. Pierwszy warunek dopuszczalności tego ograniczenia jest zatem spełniony. Jeżeli chodzi o interes ogólny podlegający ochronie, to projektodawcy wskazują dobrostan zwierząt, który – w szczególności biorąc pod uwagę art. 13 TfUE – można uznać za przesłankę uzasadniającą odstępstwa od swobód rynku wewnętrznego¹². Za taką interpretacją przemawia także przywołany wyżej motyw 41 preambuły dyrektywy 2006/123, zgodnie z którym pojęcie „porządek publiczny”, zaliczane do nadrzędnych wymogów interesu ogólnego, może dotyczyć kwestii związanych m.in. z dobrostanem zwierząt.

W świetle informacji zawartych w uzasadnieniu projektu wprowadzenie proponowanego zakazu pozwoli osiągnąć zakładany cel w adekwatny sposób.

W konsekwencji drugi i trzeci warunek również należy uznać za spełnione.

W odniesieniu do czwartego warunku (konieczność) trzeba odnotować, że omawiany zakaz stanowi najdalej idące ograniczenie, jednak projektodawcy w uzasadnieniu projektu wykazali, że osiągnięcie zakładanego celu jest możliwe wyłącznie w takiej formie, z czego wynika, iż wprowadzenia alternatywnych, mniej surowych ograniczeń byłoby niewystarczające¹³.

W świetle powyższego proponowany art. 17 ust. 5 ustawy o ochronie zwierząt może zostać uznany za niesprzeczny z prawem Unii Europejskiej.

przeciwko Republice Włoskiej TS stwierdził co następuje „o ile prawdą jest, że to do państwa członkowskiego powołującego się na nadrzędny wymóg w celu uzasadnienia przeszkody w swobodnym przepływie towarów należy wykazanie, że jego uregulowanie jest odpowiednie i konieczne dla osiągnięcia zamierzonego słusznego celu, to jednak ów ciężar dowodu nie może iść tak daleko, aby wymagać od tego państwa członkowskiego wykazania, w sposób pozytywny, iż żaden inny możliwy środek nie umożliwi realizacji rzeczzonego celu w tych samych warunkach” (pkt 66).

¹⁰ Do właściwych władz krajowych należy wykazanie, że ich przepisy spełniają m.in., że krajowy przepis musi być odpowiedni dla zapewnienia realizacji założonego celu i nie może wykraczać poza to, co niezbędne do jego osiągnięcia. Zob. wyroki TS: w sprawie C-265/06, *Komisja przeciwko Portugalii*, pkt 39 oraz w sprawie C-150/11, *Komisja przeciwko Belgii*, pkt 55.

¹¹ Wyrok TS w sprawie C-438/08, *Komisja przeciwko Portugalii*, pkt 49.

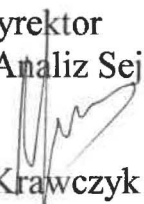
¹² Zob. wyroki TS: w sprawie C-424/13, *Zuchtvieh-Export*, pkt 35, w sprawie C-426/16, *Liga van Moskeeën en Islamitische Organisaties Provincie Antwerpen i in.*, pkt 63 i 64 oraz w sprawie C-497/17, *Oeuvre d'assistance aux bêtes d'abattoirs (OABA)*, pkt 47 i 48.

¹³ Nieprzedstawienie wystarczających informacji w tym zakresie może być przesłanką uznania, że projekt narusza postanowienia art. 49 i art. 56 TfUE. Por. opinia Biura Analiz Sejmowych z 27 listopada 2017 r. w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o ochronie zwierząt oraz niektórych innych ustaw (BAS-WAPM-2401/17).

4. Konkluzja

Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o ochronie zwierząt nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej.

Akceptował:
Wicedyrektor
Biura Analiz Sejmowych

Jacek Krawczyk

Warszawa, 20 grudnia 2019 r.

BAS-WAPM-257/19

Pani
Elżbieta Witek
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

**Opinia w sprawie
stwierdzenia, czy poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o ochronie
zwierząt (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Katarzyna Maria
Piekarska) jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej
w rozumieniu art. 95a regulaminu Sejmu**

Projektodawcy proponują znowelizowanie ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2019 r., poz. 122 i 1123), dalej jako: „ustawa o ochronie zwierząt”. Zgodnie ze zmieniającym art. 4 pkt 20 ustawy o ochronie zwierząt doprecyzowana ma zostać definicja pojęcia „zwierzęta wykorzystywane do celów specjalnych”. Zmiany w art. 17 ustawy o ochronie zwierząt zmierzają do wprowadzenia zakazu wykorzystywania w celach widowiskowych zwierząt wolno żyjących (dzikich) lub należących do gatunków takich zwierząt urodzonych i wychowanych w niewoli, za wyjątkiem ogrodów zoologicznych lub podobnych miejsc służących obserwacji zwierząt ust. 1), rozszerzenia zasady, że tresura zwierząt nie może być prowadzona w sposób powodujący ich cierpienie, na tresurę do celów specjalnych (ust. 2) oraz wprowadzenia zakazu organizowania i prowadzenia występów cyrkowych z udziałem zwierząt lub podobnych pokazów, związanych z wykorzystywaniem zwierząt w celach rozrywkowych (ust. 5). W art. 18 ust. 1 ustawy o ochronie zwierząt katalog miejsc, w których zwierzęta wykorzystywane do celów rozrywkowych, widowiskowych, filmowych, sportowych i specjalnych mogą być przetrzymywane, hodowane i prezentowane, ma zostać uzupełniony o „miejsca służące obserwacji zwierząt”. Zgodnie z dodawanym art. 18a ustawy o ochronie zwierząt opiekunowi zwierzęcia wykorzystywanego do celów specjalnych, które zostało wycofane ze służby, ma przysługiwać miesięczne świadczenie na jego utrzymanie, pochodzące ze środków tego organu, wypłacane do czasu zgonu tego zwierzęcia.

Projekt ustawy nie zawiera przepisów mających na celu wykonanie prawa UE.

Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o ochronie zwierząt nie jest
projektem ustawy wykonującej prawo UE w rozumieniu art. 95a ust. 3
regulaminu Sejmu.

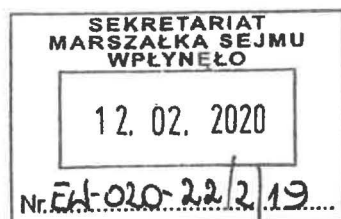
Akceptował:
Wicedyrektor
Biura Analiz Sejmowych

Jacek Krawczyk

Warszawa, dnia 12 lutego 2020 r.

Katarzyna Piekarska

Posel na Sejm RP

Szanowna Pani

Elżbieta Witek

Marszałek Sejmu RP

Szanowna Pani Marszałek,

W odpowiedzi na pismo znak: SPS-WP-03-1/20 z dnia 8 stycznia 2020 r. dotyczące projektu ustawy o zmianie ustawy o ochronie zwierząt, przedstawiam uzupełnienie uzasadniania projektu ustawy:

Zgodnie z proponowanym art. 18a projektu ustawy o zmianie ustawy o ochronie zwierząt opiekunowi zwierzęcia wykorzystywanego do celów specjalnych, które na mocy decyzji właściwego organu zostało wycofane ze służby, przysługuje miesięczne świadczenie na jego utrzymanie, pochodzące ze środków tego organu, wypłacane do czasu zgonu tego zwierzęcia.

Rada Ministrów w drodze rozporządzenia określi wysokość ww. świadczenia oraz zasady jego wypłacania wraz ze wzorem wniosku o jego przyznanie. Wysokość świadczenia pieniężnego powinna być zróżnicowana w zależności od gatunku i potrzeb zwierzęcia. Skutki finansowe wejścia w życie regulacji nie mogą zostać określone przed wejściem w życie przedmiotowej regulacji oraz aktu wykonawczego, ponieważ będą one wynikały z określonej przez Radę Ministrów wysokości świadczenia oraz liczby wniosków, które zostaną złożone.

Jednocześnie, celu realizacji wymogu określonego w art. 34 ust. 2 pkt 6 Regulaminu Sejmu informuję, że w związku z proponowaną zmianą art. 17, polegającą na wprowadzeniu:

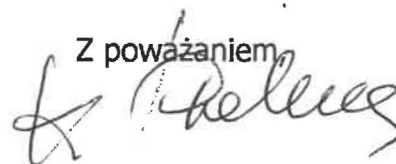
- 1) zakazu wykorzystywanie w celach widowiskowych zwierząt wolno żyjących (dzikich) lub należących do gatunków takich zwierząt urodzonych i wychowanych w niewoli,

za wyjątkiem ogrodów zoologicznych lub podobnych miejsc służących obserwacji zwierząt;

- 2) zakazu prowadzenia tresury zwierząt do celów widowiskowych i specjalnych w sposób powodujący ich cierpienie;
- 3) zakazu działalności menażerii objazdowych, a także organizowania i prowadzenia występów cyrkowych z udziałem zwierząt lub podobnych pokazów, związanych z wykorzystywaniem zwierząt w celach rozrywkowych.

będzie musiał zostać dokonana zmiana rozporządzenia wydanego na podstawie art. 17 ust 8 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt. Zgodnie z art. 17 ust. 8, minister właściwy do spraw środowiska w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw kultury określi, w drodze rozporządzenia, minimalne warunki utrzymywania oraz sposób postępowania z poszczególnymi gatunkami zwierząt wykorzystywanych do celów widowiskowych, filmowych, sportowych i specjalnych, mając na względzie zapewnienie im właściwej opieki i warunków bytowania.

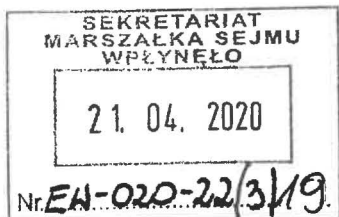
Regulacje zawarte w projekcie są zgodne z prawem UE.

Z poważaniem,

Warszawa, dnia 17 kwietnia 2020 r.

SEKRETARIAT
MARSZAŁKA SEJMU RP
Data: 20.04.2020
Znak:

Katarzyna Piekarska
Posel na Sejm RP – IX Kadencja
przedstawiciel wnioskodawców projektu zmiany ustawy o ochronie zwierząt

Pani
Marszałek
Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowna Pani Marszałek,

jako przedstawiciel wnioskodawców projektu zmian ustawy o ochronie zwierząt, w odpowiedzi na pismo z dnia 26 marca 2020 r., znak SPS-WP-03-66/20 w załączeniu przedkładam poprawione uzasadnienie projektu nowelizacji ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2020 r. poz. 638), które zostało uzupełnione o założenia do projektu tego aktu wykonawczego z art. 18 a ust. 3 ustawy poprzez odniesienie się do obecnie funkcjonujących rozwiązań w m.in. Policji, co uwzględnia uwagi zgłoszone w opinii Biura Legislacyjnego Kancelarii Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 17 lutego 2020 r.

Katarzyna Maria Piekarska
Katarzyna Maria Piekarska
POSLANKA NA SEJM RP

Załącznik:

- 1. Uzupełnione uzasadnienie projektu

UZASADNIENIE

Projekt nowelizacji ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2020 r. poz. 638) zmierza do wprowadzenia dwóch elementów w postaci:

- 1) świadczenia dla zwierząt wycofanych ze służby z jednoczesnym poszerzeniem katalogu podmiotów, które korzystają ze zwierząt w celach specjalnych;
- 2) zakazu wykorzystywania zwierząt w cyrkach lub do celów rozrywkowych.

Zmiana brzmienia pkt. 20 art. 4 aczkolwiek niewielka ma na celu bardziej precyzyjne wskazanie rodzajów formacji i podmiotów, które wykorzystują zwierzęta do celów specjalnych. Doprecyzowaniu podlega także kwestia wykorzystywania zwierząt do celów widowiskowych, które powinny odbywać się wyłącznie w ogrodach zoologicznych lub w podobnych miejscach służących obserwacji zwierząt (np. fokarium lub oceanarium).

Pierwszy z celów projektu stanowi wyjście naprzeciw oczekiwaniom służb oraz społeczeństwa, które bardzo dużo zawdzięcza zwierzętom wykorzystywanym do celów służbowych (np. w zakresie ratownictwa i poszukiwania osób), a sprowadza się do moralnego oraz etycznego obowiązku zapewnienia godnej egzystencji zwierzętom wycofanym ze służby. Projekt przewiduje wprowadzenie świadczenia dla opiekuna zwierzęcia, które służyło będzie pokryciu wydatków niezbędnych dla zwierzęcia po zakończeniu służby. Świadczenie będzie płatne z budżetu państwa za pośrednictwem organów, które dokonały wycofania zwierzęcia ze służby. Jednocześnie dokonano poszerzenia katalogu podmiotów: służb, formacji oraz jednostek funkcjonujących na terytorium kraju, które korzystają ze zwierząt w celach specjalnych, gdyż ich liczba wzrasta, co oznacza, że zwierzęta cieszą się szerokim uznaniem personelu tych podmiotów jako wręcz niezbędne wsparcie w realizacji zadań.

Kolejnym z celów projektu jest wprowadzenie zakazu wykorzystywania zwierząt w cyrkach lub do podobnych pokazów, związanych z wykorzystywaniem zwierząt w celach rozrywkowych. W cyrkach wykorzystywane są głównie zwierzęta, które w naturze występują jako zwierzęta wolno żyjące (dzikie). Cyrki nie są w stanie zapewnić zwierzętom warunków adekwatnych do ich potrzeb, m.in. kontaktu ze stadem, możliwości izolacji, kiedy tego potrzebują, pełnowymiarowych wybiegów, stymulacji psychiczno-ruchowej, poczucia bezpieczeństwa, możliwości samodzielnego zdobywania pożywienia przez dzikie zwierzęta oraz dostosowania diety do indywidualnych potrzeb. W Polsce istnieje kilkanaście cyrków, które wykorzystują w swoich przedstawieniach zwierzęta. Do największych należą: Cyrk Zalewski, Cyrk Korona, Cyrk Arena, Cyrk Safari. Ogólną liczbę zwierząt w cyrkach szacuje się na około 250 osobników. W ostatnich latach przetrzymywało się w nich takie zwierzęta jak: słonie, lwy, tygrysy, wielbłądy, foki, lamy, zebry, krokodyle, fretki, konie, kozy, węże, warany, legwany, psy i koty. W cyrkach zarówno zwierzęta dzikie, jak i udomowione dotyka szereg schorzeń. Począwszy od zaburzeń psychicznych, po urazy i choroby związane z tresurą i przyjmowaniem nienaturalnych postaw. Bardzo często u wszystkich gatunków obserwuje się stereotypie oraz problemy zdrowotne wywołane patologicznymi postawami i zaburzeniami w motoryce, takie jak stany zapalne stawów i przewlekłe urazy. Nauka sztuczek nie leżących w naturze dzikich zwierząt, wymaga często brutalnych metod tresury, w tym głodzenia. Zazwyczaj ma to miejsce, kiedy zwierzęta są jeszcze młode. Podczas tresury wykorzystywane są haki, elektryczne pałki, łańcuchy i pejcze, które mogą poważnie narażać zdrowie, a czasem nawet życie zwierząt. W Polsce sezon cyrkowy trwa zwykle od lutego do listopada, a cyrki w od 260 do 280 dni odwiedzają średnio 200 miejscowości, pokonując w tym czasie nawet 10 000 km. W systemie, w którym cyrki każdego dnia przemieszczają się z miejsca na miejsce, nie sposób jest zapewnić jakimkolwiek gatunkowi, zarówno dzikiemu, jak i udomowionemu, warunków niezbędnych do realizacji naturalnych potrzeb. Konie dla przykładu powinny być utrzymywane w boksach, których powierzchnia powinna wynosić co najmniej 9 m² w przypadku koni o wysokości w kłębie powyżej 1,47m i 6m²

dla koni niższych. Na stanowiskach na uwięzi, których wymiary powinny wynosić w przypadku utrzymywania koni dorosłych o wysokości w kłębie: do 147 cm - szerokość co najmniej 1,6 m i długości co najmniej 2,1 m; powyżej 147 cm - szerokość co najmniej 1,8 m i długości co najmniej 3,1 m. Przy czym stajnie stanowiskowe uważane są przez specjalistów za najgorsze, bo wiązanie koni jest niezgodne z ich naturą, a w wielu krajach jest wręcz to zabronione. W przypadku utrzymania w systemie wolnostanowiskowym bez uwięzi na jednego dorosłego konia powinna przypadać powierzchnia 10 m². Tymczasem konie w cyrkach w Polsce utrzymywane są zwykle w pojazdach, w których są transportowane, lub w namiotach, z innymi gatunkami zwierząt. W warunkach cyrkowych nie ma więc możliwości zapewnienia koniom takich warunków, w których mogą realizować swoje potrzeby gatunkowe. Ponadto konie są zwierzętami dnia długiego, w związku z czym potrzebują dużo światła i czystego powietrza. Dlatego miejsca utrzymywania koni powinny być wysokie (3,5-4 m), dobrze oświetlone i posiadać dobrą wentylację, co w żaden sposób nie jest możliwe do realizacji w warunkach cyrkowych. Konie wymagają również bardzo dużo ruchu. Każdy dorosły koń potrzebuje co najmniej 20-50 m² wybiegu, a przy wypasie co najmniej 0,5 ha pastwiska. W przypadku utrzymania koni w systemie otwartym powierzchnia, na której utrzymuje się konie powinna być ogrodzona, zgodnie z przepisami, trwałym ogrodzeniem i powinna wynosić co najmniej 0,1ha na osobnika. W przypadku cyrków jest to niemożliwe, by codziennie w innym miejscu grodzić trwałym ogrodzeniem wybieg dla zwierząt. Podobnie sprawa wygląda w przypadku zwierząt dzikich. Lwy i tygrysy to największe kotowate – figurują na liście najbardziej niebezpiecznych gatunków w Polsce i są zarazem też jedynymi kotowatymi wykorzystywanymi przez polskie cyrki do pokazów. Są to zwierzęta o bardzo dużych wymaganiach terytorialnych. Terytorium pojedynczego tygrysa, w zależności od podgatunku, płci i zasobów pokarmu na danym terenie, może wynosić nawet kilkaset kilometrów kwadratowych – średnio taką powierzchnię mają również terytoria grup lwów afrykańskich. Lwy w naturze żyją w grupach złożonych ze spokrewnionych samic, młodych i jednego (w rzadkich przypadkach więcej) samca. Biorąc pod uwagę rozmiar terytoriów lwów i tygrysów oraz tryb ich życia niemożliwym jest oddanie w niewoli choćby częściowo warunków, których potrzebują. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2004 r. w sprawie warunków hodowli i utrzymywania poszczególnych grup gatunków zwierząt w ogrodzie zoologicznym określa minimalny wybieg dla 1 tygrysa jako 10 metrów kwadratowych pomieszczenia wewnętrznego i 50 metrów kwadratowych pomieszczenia zewnętrznego. Minimalna wysokość pomieszczeń określona jest w rozporządzeniu na 3 metry. Ponadto tygrysy powinny mieć zapewnione urządzenia do wspinania się (są to warunki minimalne i niezbędne wyposażenie pomieszczeń określonych w rozporządzeniu). W warunkach cyrkowych drapieżniki te są utrzymywane tylko i wyłącznie w przyczepach samochodowych, niezapewniających odpowiednich rozmiarów pomieszczeń oraz wcale wybiegów zewnętrznych. Rozporządzenie dotyczące minimalnych wymagań w przypadku słońi nakazuje zapewnienie im sadzawki, a także wybiegu 150 m² w przypadku samicy i 200 m² w przypadku samca oraz pomieszczenia wewnętrznego odpowiednio 30 m² i 50 m². W żadnym wypadku cyrk na terenie Polski nie zapewnił tym wyjątkowo inteligentnym i jednocześnie niebezpiecznym zwierzętom warunków zgodnych z potrzebami gatunkowymi. Trudno zresztą sobie wyobrazić, że każdego dnia w innym mieście na trasie występów cyrk buduje bezpieczny i dobrze zabezpieczony wybieg dla słońa oraz na jego terenie wykopuje odpowiednio dużą sadzawkę i wypełnia ją wodą. Należy tu podkreślić, że rozporządzenie dotyczące minimalnych warunków utrzymania zwierząt w ogrodzie zoologicznym jest jedynym aktem prawnym regulującym ten aspekt w przepisach krajowych. Trudno jednak wnioskować, że zwierzęta utrzymywane w cyрку będą miały inne minimalne potrzeby gatunkowe, niż w przypadku zwierząt tego samego gatunku utrzymywanych w ogrodach zoologicznych. Zwierzęta niebezpieczne są przetrzymywane i prezentowane na arenach cyrkowych z naruszeniem wszystkich przepisów rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 3 sierpnia 2011 r. w sprawie gatunków zwierząt niebezpiecznych dla życia i zdrowia ludzi. Wynika to z braku możliwości na przykład codziennego

wkopywania wybiegu niedźwiedzia na 1,5 m w ziemię, czy budowania słuz i podwójnie zabezpieczonych przejść. Słonie zawsze prezentowane były na arenach bez jakichkolwiek zabezpieczeń, podczas gdy rozporządzenie określa precyzyjnie bardzo wyśrubowane wymagania dotyczące przetrzymywania tych wyjątkowo niebezpiecznych zwierząt: wybieg otoczony 4-metrowym ogrodzeniem wykonanym z kształtowników lub rur metalowych, grubościennych, o średnicy nie mniejszej niż 15 cm, lub z innego wytrzymałego materiału, elementy wypełniające ramy ogrodzeń ustawione po skosie oraz dodatkowym zabezpieczeniem, uniemożliwiającym podejście do ogrodzenia na odległość mniejszą niż 3 metry. Prawidłowa konstrukcja takiego wybiegu w formie składanej, jego przewożenie i codzienny montaż i demontaż jest w sposób oczywisty niemożliwe do przeprowadzenia w warunkach cyrkowych. Ponadto wszystkie zwierzęta, zarówno dzikie jak i udomowione są narażone na ogromny stres, związany z przebywaniem każdego dnia w innym miejscu, na innym terytorium, z nowymi zapachami i dźwiękami oraz na stres związany z przemieszczaniem się każdego dnia z miejsca na miejsce. Zwierzęta podczas spektakli rozrywkowych narażone są na ogromny stres, związany z dudniącą i głośną muzyką, stroboskopowym światłem, okrzykami publiczności. Stresu tego nie można wyeliminować żadnym zastrzeżeniem przepisów, dotyczących wykorzystywania zwierząt w cyrkach. Działalność cyrkową polegającą na wykorzystywaniu zwierząt stanowczo potępił Komitet Psychologii Polskiej Akademii Nauk w uchwale z dnia 27 marca 2015 r. Komitet zwrócił w szczególności uwagę na to, jaki szkodliwy wpływ na rozwój i wychowanie dzieci i młodzieży mają cyrki z udziałem zwierząt. Jak słusznie zauważył Komitet, dzieci obserwują na arenie zwierzęta zmuszane do zachowań i wykonywania sztuczek, które nie należą do repertuaru ich zachowań naturalnych, a po występach często oglądają je w ciężarówkach, klatkach czy na uwięzi, co może utrwalać ich przekonanie, że nie ma niczego złego w takim traktowaniu zwierząt w niewoli. Również zdaniem Komitetu nie budzi żadnych wątpliwości fakt, że aby wymusić na zwierzętach uległość i posłuszeństwo stosowane są brutalne metody tresury, a zwierzęta przebywają w niewłaściwych warunkach bytowania i poddawane są permanentnemu stresowi. Jak wynika z opinii specjalistów z Polskiej Akademii Nauk, dr Agnieszki Sergiel, dr Agnieszki Olszańskiej oraz dr hab. Nutrii Selva z dnia 13 marca 2018 r. jak również opinii prof. dr hab. Wojciecha Pisuli z dnia 7 marca 2018 r. z uwagi na obwoźny charakter działalności cyrkowej, zapewnienie zwierzętom warunków odpowiednich dla ich zdrowia fizycznego jak i psychicznego jest niemożliwe. Cyrki musiałyby zapewnić zwierzętom takie same warunki, jakie mają w ogrodach zoologicznych, co jest niewykonalne, zatem jedynym środkiem pozwalającym na ochronę zwierząt jest całkowity zakaz ich wykorzystywania w cyrkach. Całkowity zakaz wykorzystywania zwierząt w cyrkach obowiązuje w: Grecji, Boliwii, Chinach, Bośni i Hercegowinie, Brazylii, na Cyprze i na Malcie. Zakaz wykorzystywania zwierząt dzikich wprowadziły: Finlandia, Austria, Szwecja, Chorwacja, Izrael, Peru, Singapur, Holandia, Węgry, Kostaryka, Belgia, Słowenia, Kolumbia, Paragwaj, a do 2020 r. zacznie on obowiązywać w Wielkiej Brytanii. W Czechach, Danii, Estonii, Finlandii, Australii, USA, Szwajcarii, Kanadzie, Nowej Zelandii, Hiszpanii, Portugalii, Szwecji, Ekwadorze i na Węgrzech wprowadzono częściowe ograniczenia. Ponad 100 miast w Hiszpanii wprowadziło już lokalne zakazy oraz planowane jest wprowadzenie całkowitego zakazu wykorzystywania zwierząt w cyrkach na terenie Katalonii. Podobnie postępują władze w poszczególnych miastach Irlandii, Kanady, Argentyny i Stanów Zjednoczonych. Od początku 2017 roku pod petycją na rzecz zakazu wykorzystywania zwierząt w cyrkach podpisało się 118 tysięcy osób. Komisja do Spraw Petycji w lipcu 2017 r. pozytywnie rozpatrzyła apel i wystosowała dezyderat do Prezesa Rady Ministrów.

Projekt jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Wejście w życie projektu spowoduje powstanie skutków finansowych po stronie budżetu państwa, związanych z koniecznością pokrycia świadczeń dla zwierząt wycofanych ze służby oraz cyrków, jak również stworzenia mechanizmu rekompensat w celu przebranżowienia pracowników przedsiębiorstw cyrkowych.

W celu pokrycia świadczeń dla zwierząt wycofanych ze służby Rada Ministrów określi w drodze rozporządzenia wysokość tego świadczenia oraz zasady jego wypłacania, w tym wzór wniosku opiekuna o jego przyznanie. Założenia do projektu tego aktu wykonawczego odnosić się będą do obecnie funkcjonujących rozwiązań w m.in. Policji, które opierają się na stawkach świadczeń dla psów określonych w zarządzeniu nr 296 Komendanta Głównego Policji z dnia 20 marca 2008 r. w sprawie metod i form wykonywania zadań z użyciem psów służbowych, szczegółowych zasad ich szkolenia oraz norm wyżywienia (Dz. Urz. KGP poz. 46 ze zm.). Zgodnie z treścią załącznika nr 6 do tego zarządzenia w rubryce „Sposób określania wartości norm żywieniowych” widnieje przepis § 1 ust. 1 wskazujący, że wartość podstawowej dziennej normy żywieniowej psa stanowi kwota odpowiadająca 70% dziennej stawki żywieniowej policjanta – „SZ”. Z kolei w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 12 września 2002 r. w sprawie przypadków otrzymywania przez policjanta równoważnika pieniężnego w zamian za wyżywienie oraz wysokości tego równoważnika (Dz. U. Nr 166, poz. 1367 ze zm.) w § 3 widnieje, iż wysokość równoważnika pieniężnego wynosi: 1) za zasadniczą normę wyżywienia: a) szkolną SZ – 13,00 zł. Powyższe oznacza, że 70% stawki dla psa służbowego w zakresie dziennej stawki SZ dla policjanta, to jest kwota 9,1 zł na jednego psa za dzienne wyżywienie. Po przemnożeniu tego przez liczbę 30, jako średnią liczbę dni w miesiącu, otrzyma się kwotę 273 zł za miesięczne wyżywienie dla jednego psa służbowego. Do tego dochodzą koszty opieki weterynaryjnej oraz pielęgnacji psa, co pozwala przyjąć, iż średnio w miesiącu łączne koszty na jednego psa wycofanego ze służby mogą oscylować w przedziale kwotowym 300-350 zł. Przy założeniu, iż z np. Policji wycofuje się rocznie ok. 130 psów służbowych oraz 7 koni (vide odpowiedź Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji na interpelację poselską nr 145 z dnia 22 listopada 2019 r.), przyjąć należy, iż koszt świadczenia co roku dla psów wycofanych z Policji wynosił będzie około 39000 – 45500 zł. W Służbie Więziennej np. z ogólnej liczby 158 psów corocznie ze służby odchodzi 4-5 psów, zaś koszt utrzymania psa w tej służbie to obecnie 2025 zł rocznie. Zgodnie z danymi udostępnionymi przez Państwową Straż Pożarną zaopatrywała ona w połowie 2019 roku dwa psy ratownicze, które zostały wycofane ze służby i pozostawały pod opieką przewodników. Łączne koszty ich utrzymania (wyżywienie i opieka weterynaryjna) od stycznia 2018 roku do kwietnia 2019 roku wyniosły 9005 zł. Straż Graniczna według związków zawodowych posiada około 260 psów na służbie, a według tych danych około 50 psów pozostaje po zakończeniu służby pod opieką swoich opiekunów. W Siłach Zbrojnych obecnie służy ok. 200 psów. Ogólnie można przyjąć, że liczba psów wycofywanych ze służby w pozostałych formacjach poza Policją, wynosi średniorocznie podobną liczbę do wycofywanych psów w Policji, co pozwala przyjąć również koszty w tym zakresie na takim samym poziomie. Natomiast Krajowa Administracja Skarbowa ma w planach zwiększenie liczby psów służbowych wykorzystywanych do przeprowadzania kontroli celno-skarbowych. Ich liczba ma wzrosnąć ze 168 do 213 w roku 2022. Dotychczas w KAS psy, które kończą służbę mają zapewnioną m.in. opiekę weterynaryjną, a opiekunowi przysługuje ryczałt z tytułu zwrotu kosztów wyżywienia psa, określony zgodnie z normą (ilość karmy i artykułów spożywczych niezbędnych do prawidłowego żywienia psa ogłaszany corocznie przez Szefa KAS), a ponadto macierzysta izba administracji skarbowej ponosi koszty związane z utrzymaniem, pielęgnacją i opieką weterynaryjną takiego psa.

Generalnie przy przyjęciu, iż koszty na jednego psa wycofanego ze służby mogą oscylować w przedziale kwotowym 300-350 zł, zaś Policja jest największą ze służb mających na stanie psy służbowe, a pozostałe służby i formacje mogą łącznie co roku wycofywać ze stanu podobną liczbę psów, można przyjąć w założeniach do projektu aktu wykonawczego, iż koszty dla budżetu państwa z tytułu świadczenia dla psów służbowych we wszystkich służbach w skali roku mogą oscylować w granicy około 100 tys. zł.

Odnosnie koni wycofywanych ze służby wskazać należy za stronę www.dobra-rada.pl/ile-kosztuje-utrzymanie-konia_983, iż miesięczny koszt utrzymania konia wynosi od 300 do 2000 złotych (plus koszty dojazdu do stajni) i zależy między innymi od typu konia, wielkości boksu,

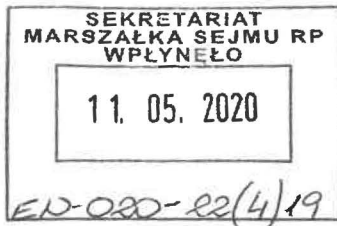
położenia stajni. W tę cenę wliczone jest podstawowe wyżywienie, czyszczenie konia i sprzątanie boksu, natomiast koszty leczenia, sprzętu, środków pielęgnacyjnych pokrywa właściciel konia (osoba lub podmiot, któremu zostanie koń przekazany po jego wycofaniu ze służby). Preparaty do pielęgnacji, odżywcze i witaminowe i to wydatek rzędu 100 - 200 zł miesięcznie, rozcyszczanie i podkuwanie - 100 do 300 zł co 2 - 3 miesiące, a zabiegi odrobaczania (raz na pół roku) i szczepienia (raz na rok) to koszt około 200 zł. Koszty kontroli weterynaryjnej to przedział od 100 do 500 zł. Roczny koszt utrzymania konia nie jest zatem wydatkiem o stałej wysokości i może wahać się od kilku do kilkunastu tysięcy złotych. Założenia aktu wykonawczego powinny przyjąć uśrednioną wartość tych kosztów w skali około 1000 zł miesięcznie za jednego konia, co w przypadku samej Policji, gdzie średnio co roku wycofuje się ze służby 7 koni, daje to kwotę 7000 zł miesięcznie i 84000 zł rocznie. Wycofywane konie z innych służb mogą generować podobne koszty, gdyż ich ilość prawdopodobnie jest łącznie analogiczna. Tym samym koszt dla budżetu państwa powinien oscylować w skali roku w wysokości około 200000 zł. Koszty te razem po zbilansowaniu (psy i konie wycofane ze służby) nie powinien przekraczać kwoty 300000 zł w pierwszym roku obowiązywania przedmiotowego aktu wykonawczego. Wzrost tej kwoty w latach następnych będzie konsekwencją wycofywania kolejnych psów i koni ze służby, jednakże w kontekście naturalnej selekcji, nie powinno to stanowić dużego obciążenia dla budżetu państwa.

Zasady wypłaty świadczeń dla psów i koni wycofanych ze służby będą analogiczne do innych rozwiązań istniejących w polskim porządku prawnym odnośnie wypłaty świadczeń z budżetu państwa na wniosek, przy założeniu możliwości kontroli wniosku w celu weryfikacji jego pochodzenia oraz kontroli sposobu korzystania ze świadczenia.

Kwestia rekompensat w celu przebranżowienia pracowników cyrków oraz potencjalnych skutków dla tego fragmentu rynku będzie przedmiotem analizy przy udziale zainteresowanych przedsiębiorców z branży, gdyż wpływ projektowanych regulacji na sektor gospodarki związany z usługami cyrkowymi nie jest na chwilę obecną znany. Skutki gospodarcze nowelizacji wiązać się będą m.in. z ograniczeniem zatrudnienia w cyrkach w zakresie tresury zwierząt oraz potencjalnym spadkiem zainteresowania społecznego z uwagi na brak tego elementu w ofercie cyrkowej. Tym samym określenie wpływu regulacji na mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa będzie możliwe po dokonaniu weryfikacji przez samą branżę cyrkową.

SEKRETARIAT
WICEMARSZAŁKA SEJMU RP
Data wpływu.....11.05.2020....
Znak akt.....

Katarzyna Piekarska
Posel na Sejm RP – IX Kadencja
przedstawiciel wnioskodawców projektu zmiany ustawy o ochronie zwierząt

Pani
Marszałek
Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowna Pani Marszałek,

jako przedstawiciel wnioskodawców projektu zmian ustawy o ochronie zwierząt, w załączeniu przedkładam poprawione uzasadnienie projektu nowelizacji ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2020 r. poz. 638), które zostało uzupełnione o ocenę przewidywanego wpływu projektu ustawy na działalność mikroprzedsiębiorców oraz małych i średnich przedsiębiorców, a także zmianę założeń do projektu aktu wykonawczego z art. 17 ust. 8 ustawy poprzez wykreślenie delegacji ustawowej do wydawania przepisów w tym zakresie dotyczących zwierząt wykorzystywanych w celach rozrywkowych.

Katarzyna Maria Piekarska
POSLANKA NA SEJMU RP

Załącznik:

1. Uzupełnione uzasadnienie projektu

UZASADNIENIE

Projekt nowelizacji ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt zmierza do wprowadzenia dwóch elementów w postaci:

- 1) świadczenia dla zwierząt wycofanych ze służby z jednoczesnym poszerzeniem katalogu podmiotów, które korzystają ze zwierząt w celach specjalnych;
- 2) zakazu wykorzystywania zwierząt w cyrkach lub do celów rozrywkowych.

Zmiana brzmienia pkt. 20 art. 4 aczkolwiek niewielka ma na celu bardziej precyzyjne wskazanie rodzajów formacji i podmiotów, które wykorzystują zwierzęta do celów specjalnych. Doprecyzowaniu podlega także kwestia wykorzystywania zwierząt do celów widowiskowych, które powinny odbywać się wyłącznie w ogrodach zoologicznych lub w podobnych miejscach służących obserwacji zwierząt (np. fokarium lub oceanarium).

Pierwszy z celów projektu stanowi wyjście naprzeciw oczekiwaniom służb oraz społeczeństwa, które bardzo dużo zawdzięcza zwierzętom wykorzystywanym do celów służbowych (np. w zakresie ratownictwa i poszukiwania osób), a sprowadza się do moralnego oraz etycznego obowiązku zapewnienia godnej egzystencji zwierzętom wycofanym ze służby. Projekt przewiduje wprowadzenie świadczenia dla opiekuna zwierzęcia, które służyło będzie pokryciu wydatków niezbędnych dla zwierzęcia po zakończeniu służby. Świadczenie będzie płatne z budżetu państwa za pośrednictwem organów, które dokonały wycofania zwierzęcia ze służby. Jednocześnie dokonano poszerzenia katalogu podmiotów: służb, formacji oraz jednostek funkcjonujących na terytorium kraju, które korzystają ze zwierząt w celach specjalnych, gdyż ich liczba wzrasta, co oznacza, że zwierzęta cieszą się szerokim uznaniem personelu tych podmiotów jako wręcz niezbędne wsparcie w realizacji zadań.

Kolejnym z celów projektu jest wprowadzenie zakazu wykorzystywania zwierząt w cyrkach lub do podobnych pokazów, związanych z wykorzystywaniem zwierząt w celach rozrywkowych. W cyrkach wykorzystywane są głównie zwierzęta, które w naturze występują jako zwierzęta wolno żyjące (dzikie). Cyrki nie są w stanie zapewnić zwierzętom warunków adekwatnych do ich potrzeb, m.in. kontaktu ze stadem, możliwości izolacji, kiedy tego potrzebują, pełnowymiarowych wybiegów, stymulacji psychiczno-ruchowej, poczucia bezpieczeństwa, możliwości samodzielnego zdobywania pożywienia przez dzikie zwierzęta oraz dostosowania diety do indywidualnych potrzeb. W Polsce istnieje kilkanaście cyrków, które wykorzystują w swoich przedstawieniach zwierzęta. Do największych należą: Cyrk Zalewski, Cyrk Korona, Cyrk Arena, Cyrk Safari. Ogólną liczbę zwierząt w cyrkach szacuje się na około 250 osobników. W ostatnich latach przetrzymywało się w nich takie zwierzęta jak: słonie, lwy, tygrysy, wielbłądy, foki, lamy, zebry, krokodyle, fretki, konie, kozy, węże, warany, legwany, psy i koty. W cyrkach zarówno zwierzęta dzikie, jak i udomowione dotyka szereg schorzeń. Począwszy od zaburzeń psychicznych, po urazy i choroby związane z tresurą i przyjmowaniem nienaturalnych postaw. Bardzo często u wszystkich gatunków obserwuje się stereotypie oraz problemy zdrowotne wywołane patologicznymi postawami i zaburzeniami w motoryce, takie jak stany zapalne stawów i przewlekłe urazy. Nauka sztuczek nie leżących w naturze dzikich zwierząt, wymaga często brutalnych metod tresury, w tym głodzenia. Zazwyczaj ma to miejsce, kiedy zwierzęta są jeszcze młode. Podczas tresury wykorzystywane są haki, elektryczne pałki, łańcuchy i pejcze, które mogą poważnie narażać zdrowie, a czasem nawet życie zwierząt. W Polsce sezon cyrkowy trwa zwykle od lutego do listopada, a cyrki w od 260 do 280 dni odwiedzają średnio 200 miejscowości, pokonując w tym czasie nawet 10 000 km. W systemie, w którym cyrki każdego dnia przemieszczają się z miejsca na miejsce, nie sposób jest zapewnić jakimkolwiek gatunkowi, zarówno dzikiemu, jak i udomowionemu, warunków niezbędnych do realizacji naturalnych potrzeb. Konie dla przykładu powinny być utrzymywane w boksach, których powierzchnia

powinna wynosić co najmniej 9 m² w przypadku koni o wysokości w kłębie powyżej 1,47m i 6m² dla koni niższych. Na stanowiskach na uwięzi, których wymiary powinny wynosić w przypadku utrzymywania koni dorosłych o wysokości w kłębie: do 147 cm - szerokość co najmniej 1,6 m i długości co najmniej 2,1 m; powyżej 147 cm - szerokość co najmniej 1,8 m i długości co najmniej 3,1 m. Przy czym stajnie stanowiskowe uważane są przez specjalistów za najgorsze, bo wiązanie koni jest niezgodne z ich naturą, a w wielu krajach jest wręcz to zabronione. W przypadku utrzymania w systemie wolnostanowiskowym bez uwięzi na jednego dorosłego konia powinna przypadać powierzchnia 10 m². Tymczasem konie w cyrkach w Polsce utrzymywane są zwykle w pojazdach, w których są transportowane, lub w namiotach, z innymi gatunkami zwierząt. W warunkach cyrkowych nie ma więc możliwości zapewnienia koniom takich warunków, w których mogą realizować swoje potrzeby gatunkowe. Ponadto konie są zwierzętami dnia długiego, w związku z czym potrzebują dużo światła i czystego powietrza. Dlatego miejsca utrzymywania koni powinny być wysokie (3,5-4 m), dobrze oświetlone i posiadać dobrą wentylację, co w żaden sposób nie jest możliwe do realizacji w warunkach cyrkowych. Konie wymagają również bardzo dużo ruchu. Każdy dorosły koń potrzebuje co najmniej 20-50 m² wybiegu, a przy wypasie co najmniej 0,5 ha pastwiska. W przypadku utrzymania koni w systemie otwartym powierzchnia, na której utrzymuje się konie powinna być ogrodzona, zgodnie z przepisami, trwałym ogrodzeniem i powinna wynosić co najmniej 0,1ha na osobnika. W przypadku cyrków jest to niemożliwe, by codziennie w innym miejscu grodzić trwałym ogrodzeniem wybieg dla zwierząt. Podobnie sprawa wygląda w przypadku zwierząt dzikich. Lwy i tygrysy to największe kotowate – figurują na liście najbardziej niebezpiecznych gatunków w Polsce i są zarazem też jedynymi kotowatymi wykorzystywanymi przez polskie cyrki do pokazów. Są to zwierzęta o bardzo dużych wymaganiach terytorialnych. Terytorium pojedynczego tygrysa, w zależności od podgatunku, płci i zasobów pokarmu na danym terenie, może wynosić nawet kilkaset kilometrów kwadratowych – średnio taką powierzchnię mają również terytoria grup lwów afrykańskich. Lwy w naturze żyją w grupach złożonych ze spokrewnionych samic, młodych i jednego (w rzadkich przypadkach więcej) samca. Biorąc pod uwagę rozmiar terytoriów lwów i tygrysów oraz tryb ich życia niemożliwym jest oddanie w niewoli choćby częściowo warunków, których potrzebują. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2004 r. w sprawie warunków hodowli i utrzymywania poszczególnych grup gatunków zwierząt w ogrodzie zoologicznym określa minimalny wybieg dla 1 tygrysa jako 10 metrów kwadratowych pomieszczenia wewnętrznego i 50 metrów kwadratowych pomieszczenia zewnętrznego. Minimalna wysokość pomieszczeń określona jest w rozporządzeniu na 3 metry. Ponadto tygrysy powinny mieć zapewnione urządzenia do wspinania się (są to warunki minimalne i niezbędne wyposażenie pomieszczeń określonych w rozporządzeniu). W warunkach cyrkowych drapieżniki te są utrzymywane tylko i wyłącznie w przyczepach samochodowych, niezapewniających odpowiednich rozmiarów pomieszczeń oraz wcale wybiegów zewnętrznych. Rozporządzenie dotyczące minimalnych wymagań w przypadku słońi nakazuje zapewnienie im sadzawki, a także wybiegu 150 m² w przypadku samicy i 200 m² w przypadku samca oraz pomieszczenia wewnętrznego odpowiednio 30 m² i 50 m². W żadnym wypadku cyrk na terenie Polski nie zapewnił tym wyjątkowo inteligentnym i jednocześnie niebezpiecznym zwierzętom warunków zgodnych z potrzebami gatunkowymi. Trudno zresztą sobie wyobrazić, że każdego dnia w innym mieście na trasie występów cyrk buduje bezpieczny i dobrze zabezpieczony wybieg dla słońa oraz na jego terenie wykopuje odpowiednio dużą sadzawkę i wypełnia ją wodą. Należy tu podkreślić, że rozporządzenie dotyczące minimalnych warunków utrzymania zwierząt w ogrodzie zoologicznym jest jedynym aktem prawnym regulującym ten aspekt w przepisach krajowych. Trudno jednak wnioskować, że zwierzęta utrzymywane w cyrku będą miały inne minimalne potrzeby gatunkowe, niż w przypadku zwierząt tego samego gatunku utrzymywanych w ogrodach zoologicznych. Zwierzęta niebezpieczne są przetrzymywane i prezentowane na arenach cyrkowych z naruszeniem wszystkich przepisów

rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 3 sierpnia 2011 r. w sprawie gatunków zwierząt niebezpiecznych dla życia i zdrowia ludzi. Wynika to z braku możliwości na przykład codziennego wkopywania wybiegu niedźwiedzia na 1,5 m w ziemię, czy budowania śluz i podwójnie zabezpieczonych przejść. Słonie zawsze prezentowane były na arenach bez jakichkolwiek zabezpieczeń, podczas gdy rozporządzenie określa precyzyjnie bardzo wyśrubowane wymagania dotyczące przetrzymywania tych wyjątkowo niebezpiecznych zwierząt: wybieg otoczony 4-metrowym ogrodzeniem wykonanym z kształowników lub rur metalowych, grubościennych, o średnicy nie mniejszej niż 15 cm, lub z innego wytrzymałego materiału, elementy wypełniające ramy ogrodzeń ustawione po skosie oraz dodatkowym zabezpieczeniem, uniemożliwiającym podejście do ogrodzenia na odległość mniejszą niż 3 metry. Prawidłowa konstrukcja takiego wybiegu w formie składanej, jego przewożenie i codzienny montaż i demontaż jest w sposób oczywisty niemożliwe do przeprowadzenia w warunkach cyrkowych. Ponadto wszystkie zwierzęta, zarówno dzikie jak i udomowione są narażone na ogromny stres, związany z przebywaniem każdego dnia w innym miejscu, na innym terytorium, z nowymi zapachami i dźwiękami oraz na stres związany z przemieszczaniem się każdego dnia z miejsca na miejsce. Zwierzęta podczas spektakli rozrywkowych narażone są na ogromny stres, związany z dudniącą i głośną muzyką, stroboskopowym światłem, okrzykami publiczności. Stresu tego nie można wyeliminować żadnym zastrzeżeniem przepisów, dotyczących wykorzystywania zwierząt w cyrkach. Działalność cyrkową polegającą na wykorzystywaniu zwierząt stanowczo potępił Komitet Psychologii Polskiej Akademii Nauk w uchwale z dnia 27 marca 2015 r. Komitet zwrócił w szczególności uwagę na to, jaki szkodliwy wpływ na rozwój i wychowanie dzieci i młodzieży mają cyrki z udziałem zwierząt. Jak słusznie zauważył Komitet, dzieci obserwują na arenie zwierzęta zmuszane do zachowań i wykonywania sztuczek, które nie należą do repertuaru ich zachowań naturalnych, a po występach często oglądają je w ciężarówkach, klatkach czy na uwięzi, co może utrwalać ich przekonanie, że nie ma niczego złego w takim traktowaniu zwierząt w niewoli. Również zdaniem Komitetu nie budzi żadnych wątpliwości fakt, że aby wymusić na zwierzętach uległość i posłuszeństwo stosowane są brutalne metody tresury, a zwierzęta przebywają w niewłaściwych warunkach bytowania i poddawane są permanentnemu stresowi. Jak wynika z opinii specjalistów z Polskiej Akademii Nauk, dr Agnieszki Sergiel, dr Agnieszki Olszańskiej oraz dr hab. Nutrii Selva z dnia 13 marca 2018 r. jak również opinii prof. dr hab. Wojciecha Pisuli z dnia 7 marca 2018 r. z uwagi na obwoźny charakter działalności cyrkowej, zapewnienie zwierzętom warunków odpowiednich dla ich zdrowia fizycznego jak i psychicznego jest niemożliwe. Cyrki musiałyby zapewnić zwierzętom takie same warunki, jakie mają w ogrodach zoologicznych, co jest niewykonalne, zatem jedynym środkiem pozwalającym na ochronę zwierząt jest całkowity zakaz ich wykorzystywania w cyrkach. Całkowity zakaz wykorzystywania zwierząt w cyrkach obowiązuje w: Grecji, Boliwii, Chinach, Bośni i Hercegowinie, Brazylii, na Cyprze i na Malcie. Zakaz wykorzystywania zwierząt dzikich wprowadziły: Finlandia, Austria, Szwecja, Chorwacja, Izrael, Peru, Singapur, Holandia, Węgry, Kostaryka, Belgia, Słowenia, Kolumbia, Paragwaj, a do 2020 r. zacznie on obowiązywać w Wielkiej Brytanii. W Czechach, Danii, Estonii, Finlandii, Australii, USA, Szwajcarii, Kanadzie, Nowej Zelandii, Hiszpanii, Portugalii, Szwecji, Ekwadorze i na Węgrzech wprowadzono częściowe ograniczenia. Ponad 100 miast w Hiszpanii wprowadziło już lokalne zakazy oraz planowane jest wprowadzenie całkowitego zakazu wykorzystywania zwierząt w cyrkach na terenie Katalonii. Podobnie postępują władze w poszczególnych miastach Irlandii, Kanady, Argentyny i Stanów Zjednoczonych. Od początku 2017 roku pod petycją na rzecz zakazu wykorzystywania zwierząt w cyrkach podpisało się 118 tysięcy osób. Komisja do Spraw Petycji w lipcu 2017 r. pozytywnie rozpatrzyła apel i wystosowała dezyderat do Prezesa Rady Ministrów.

Projekt dotyczy częściowo kwestii regulowanych prawem Unii Europejskiej. Dotyczy to art. 17 ust. 5 ustawy o ochronie zwierząt, zawartego w art. 1 pkt 2 projektu.

Odnośnie koni wycofywanych ze służby wskazać należy za stroną www.dobra-rada.pl/ile-kosztuje-utrzymanie-konia_983, iż miesięczny koszt utrzymania konia wynosi od 300 do 2000 złotych (plus koszty dojazdu do stajni) i zależy między innymi od typu konia, wielkości boksu, położenia stajni. W tę cenę wliczone jest podstawowe wyżywienie, czyszczenie konia i sprzątanie boksu, natomiast koszty leczenia, sprzętu, środków pielęgnacyjnych pokrywa właściciel konia (osoba lub podmiot, któremu zostanie koń przekazany po jego wycofaniu ze służby). Preparaty do pielęgnacji, odżywcze i witaminowe i to wydatek rzędu 100 - 200 zł miesięcznie, rozcyszczanie i podkuwanie - 100 do 300 zł co 2 - 3 miesiące, a zabiegi odrobaczania (raz na pół roku) i szczepienia (raz na rok) to koszt około 200 zł. Koszty kontroli weterynaryjnej to przedział od 100 do 500 zł. Roczny koszt utrzymania konia nie jest zatem wydatkiem o stałej wysokości i może wahać się od kilku do kilkunastu tysięcy złotych. Założenia aktu wykonawczego powinny przyjąć uśrednioną wartość tych kosztów w skali około 1000 zł miesięcznie za jednego konia, co w przypadku samej Policji, gdzie średnio co roku wycofuje się ze służby 7 koni, daje to kwotę 7000 zł miesięcznie i 84000 zł rocznie. Wycofywane konie z innych służb mogą generować podobne koszty, gdyż ich ilość prawdopodobnie jest łącznie analogiczna. Tym samym koszt dla budżetu państwa powinien oscylować w skali roku w wysokości około 200000 zł. Koszty te razem po zbilansowaniu (psy i konie wycofane ze służby) nie powinien przekraczać kwoty 300000 zł w pierwszym roku obowiązywania przedmiotowego aktu wykonawczego. Wzrost tej kwoty w latach następnych będzie konsekwencją wycofywania kolejnych psów i koni ze służby, jednakże w kontekście naturalnej selekcji, nie powinno to stanowić dużego obciążenia dla budżetu państwa.

Wprowadzony zakaz wykorzystywania zwierząt w cyrkach lub do celów rozrywkowych dotyczy majątkowych praw i obowiązków przedsiębiorców lub praw i obowiązków przedsiębiorców wobec organów administracji publicznej i wpłynie na działalność mikroprzedsiębiorców oraz małych i średnich przedsiębiorców poprzez konieczność rezygnacji z ich wykorzystywania w terminie wymienionym w projekcie. Wejście w życie projektu spowoduje powstanie skutków finansowych po stronie budżetu państwa, związanych z koniecznością pokrycia świadczeń dla zwierząt wycofanych ze służb, z ograniczeniem zatrudnienia w cyrkach w zakresie tresury zwierząt i potencjalnym spadkiem zainteresowania społecznego z uwagi na brak tego elementu w ofercie cyrkowej oraz wynikających z rekompensat w celu przebranżowienia pracowników cyrków, jak również stworzenia mechanizmu rekompensat w celu przebranżowienia pracowników cyrków, jednak w niewielkim stopniu, ze względu na fakt, iż ilość zwierząt używanych w cyrkach jest niewielka, co wiąże się z tym, że liczba osób zatrudnionych przy ich obsłudze, tresurze i występach również nie jest znaczna. Szczegółowe dane nie są dostępne, ze względu na fakt, iż poszczególne cyrki podają, iż nie wykorzystują zwierząt lub nie podają danych o ich liczbie jak również o ilości osób przy nich zatrudnionych. Należy również mieć na uwadze to, że ze specyfiki cyrku wynika, iż osoby te często łączą kilka funkcji, co ma również wpływ na ocenę potencjalnych skutków nowelizacji.

Jako założenie do aktu wykonawczego przyjmuje się, że zasady wypłaty świadczeń dla psów i koni wycofanych ze służby będą analogiczne do innych rozwiązań istniejących w polskim porządku prawnym odnośnie wypłaty świadczeń z budżetu państwa na wniosek, przy założeniu możliwości kontroli wniosku w celu weryfikacji jego pochodzenia oraz kontroli sposobu korzystania ze świadczenia.

Nowelizacja ustawy spowoduje również pośrednio zmianę w zakresie delegacji ustawowej zawartej w art. 17 ust. 8 dla Ministra właściwego do spraw środowiska w porozumieniu z ministrem właściwym *do spraw kultury* do określenia, w drodze rozporządzenia, minimalnych

warunków utrzymywania poszczególnych gatunków zwierząt wykorzystywanych do celów rozrywkowych, widowiskowych, filmowych, sportowych i specjalnych, mając na względzie zapewnienie im właściwej opieki i konieczność wykreślenia w tym przepisie delegacji do wydawania w drodze rozporządzenia wydanego na tej podstawie przepisów dotyczących zwierząt wykorzystywanych w celach rozrywkowych. W pozostałym zakresie delegacja ustawowa oraz przepis wykonawczy pozostają bez zmian.

Warszawa, dnia 22 stycznia 2020 r.

KILW/03210/01/20

STANOWISKO
DS-173-82/20
27.01.2020

Pan**Dariusz Salamończyk****Zastępca Szefa Kancelarii Sejmu****ul. Wiejska 4/6/8****00-902 Warszawa**

Odnosząc się do projektu ustawy o zmianie ustawy o ochronie zwierząt Krajowa Izba Lekarsko-Weterynaryjna zgłasza następujące uwagi:

1. Postuluje się wprowadzenie zakazu utrzymywania zwierząt naczelnych poza ogrodami zoologicznymi i placówkami naukowymi i badawczymi.

Zgodnie z Art. 73 Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 o ochronie przyrody, zabrania się posiadania i przetrzymywania żywych zwierząt gatunków niebezpiecznych dla życia i zdrowia ludzi. Zakaz ten nie dotyczy ogrodów zoologicznych, cyrków i placówek naukowych. Zgodnie z zapisami tego artykułu Minister Środowiska wydał Rozporządzenie dnia 3 sierpnia 2011 r. w sprawie gatunków zwierząt niebezpiecznych dla życia i zdrowia ludzi, w którym zwierzęta naczelne w większości są ujęte w załączniku nr 1 (kategoria I – najbardziej niebezpieczne gatunki lub grupy gatunków zwierząt, które z przyczyn naturalnej agresywności lub właściwości biologicznych mogą stanowić poważne zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi) oraz w załączniku nr 2 (kategoria II - pozostałe gatunki lub grupy gatunków zwierząt niebezpiecznych dla życia i zdrowia ludzi). Jednakże najmniejsze i najmniej agresywne zwierzęta naczelne nie podlegają tym ograniczeniom, chodzi o zwierzęta z podrzędu małpkiatki (*Prosimii*), wśród nich najczęściej hodowane w domach prywatnych są pazurkowce (*Callitrichinae*). Z jednej strony zwierzęta naczelne są bardzo wrażliwe na

ludzkie patogeny wywołujące choroby zakaźne. Szczególnie łatwo z ludzi na małpiatki przenoszony jest bardzo rozpowszechniony w populacji ludzkiej wirus opryszczki (*Herpes simplex*), wywołujący śmiertelne dla małpiatek, przebiegające nadostro, zapalenie układu nerwowego. Z drugiej strony zwierzęta naczelne mogą także przenosić groźne dla ludzi czynniki zakaźne.

Z powodu swoich specyficznych potrzeb psychicznych zwierzęta naczelne powinny być utrzymywane w grupach rodzinnych. Utrzymywanie pojedynczych osobników, dodatkowo czasem w zbyt małych klatkach, sprzyja powstawaniu zaburzeń psychicznych i behawioralnych (samookaleczenia, stereotypia, agresja, apatia) oraz powoduje wywołany stresem spadek odporności zwiększający zachorowalność.

Szczególne potrzeby żywieniowe pazurkowców, czyli np. konieczność uwzględnienia w diecie gum roślinnych, znacznie utrudniają prawidłowe zbilansowanie diety małpiatek utrzymywanych w domach.

Dodatkowo sprawę posiadania zwierząt naczelnych jako zwierząt towarzyszących komplikują obecnie obowiązujące przepisy weterynaryjne UE, zgodnie z którymi w ruchu wewnątrzspółnotowym przemieszczanie małp możliwe jest jedynie pomiędzy podmiotami (instytuty, jednostki, ośrodki) zatwierdzonymi zgodnie z dyrektywą 92/65/EWG. W związku z tym nie ma możliwości legalnego przewozu przez granicę zwierzęcia naczelnego będącego własnością osoby prywatnej. Pomimo tego zakazu były próby zarejestrowania przez osoby prywatne w Polsce małpiatek sprowadzonych z innych krajów Wspólnoty.

Wprowadzenie zakazu utrzymywania zwierząt naczelnych poza ogrodami zoologicznymi i placówkami naukowymi i badawczymi spowoduje ustanie procedury zęcania się nad tymi zwierzętami, co ma często miejsce obecnie z powodu utrzymywania tych zwierząt przez prywatnych hodowców, którzy nie są w stanie zapewnić im odpowiednich warunków bytowania. Uniemożliwienie posiadania małp osobom prywatnym zlikwiduje także możliwość łamania zapisów dyrektywy 92/65/EWG ograniczających możliwości przewożenia małp przez granice państw unijnych.

2. Usunięcie rozbieżności pomiędzy rozwiązaniami zaproponowanymi w przedmiotowym projekcie, a regulacjami zawartymi w ustawie z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

Projekt przewiduje zapis w brzmieniu: „Zabronione jest wykorzystywanie w celach widowiskowych zwierząt wolno żyjących (dzikich) lub należących do gatunków takich

zwierząt urodzonych i wychowanych w niewoli, za wyjątkiem ogrodów zoologicznych lub podobnych miejsc służących obserwacji zwierząt”.

W opinii Krajowej Izby Lekarsko-Weterynaryjnej, doprecyzowania wymaga określenie: „miejsca służące obserwacji zwierząt” inne niż ogrody zoologiczne, a w szczególności sposób rejestracji tych miejsc przez powiatowych lekarzy weterynarii. Należy podkreślić fakt, iż ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt nie zawiera regulacji w zakresie pokazów, wystaw o charakterze stałym, jak również brak jest jakichkolwiek rozporządzeń wykonawczych z opisanymi szczegółowymi warunkami weterynaryjnymi dla utrzymywania zwierząt na potrzeby prowadzenia pokazów, wystaw o charakterze stałym za wyjątkiem ogrodów zoologicznych czy ośrodków rehabilitacji zwierząt.

Wskazywana w uzasadnieniu projektu możliwość istnienia „miejsc służących obserwacji zwierząt” innych niż ogród zoologiczny (z podaniem przykładów, iż mogą to być np. fokaria lub oceanaria) nie jest kompatybilna z ustawą z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, bowiem w katalogu podmiotów nadzorowanych na podstawie ww. ustawy brak jest działalności nadzorowanej polegającej na pokazach, wystawach o charakterze stałym, za wyjątkiem działalności nadzorowanej, o której mowa w art.1 pkt.1 lit. 1 - utrzymywanie lub hodowla zwierząt na potrzeby pokazów zwierząt, ochrony i zachowania gatunków zwierząt.

Zgodnie z wytycznymi z GIW, podmiot prowadzący ww. działalność to instytucja, instytut lub ośrodek zatwierdzony zgodnie z wymaganiami dyrektywy 92/65/EWG. „Zatwierdzona jednostka, instytut lub ośrodek” oznacza wszelkie stałe, geograficznie ograniczone zakłady, zatwierdzone zgodnie z art. 13, w których na stałe trzyma się lub hoduje zwierzęta z jednego lub kilku gatunków, w celach handlowych lub nie, i wyłącznie do jednego lub kilku z następujących celów:

- wystawy zwierząt i edukacja społeczeństwa;
- ochrona gatunku;
- badania naukowe podstawowe lub stosowane, lub hodowla zwierząt do celów takich badań;

Warunki, które muszą, zostać spełnione przed podjęciem ww. działalności oraz obowiązują w związku z jej prowadzeniem, są w sposób kompletny zawarte w załączniku C rozporządzenia Komisji (WE) m 1282/2002 z dnia 15 lipca 2002 r., porządkują problemy związane z utrzymywaniem zwierząt w celu ich prezentacji i edukacji społeczeństwa i są doskonałym narzędziem do prowadzenia nadzoru przez PLW. Takim rodzajem rejestracji

zgodnie z wytycznymi GLW (pismo GIWz.410/Egz-5/12 z 05.11.2012 r.) mogą być objęte jedynie ogrody zoologiczne, ośrodki rehabilitacji oraz hodowle zwierząt doświadczalnych.

Powstaje pytanie, czy wszystkie „miejsca służące obserwacji zwierząt inne niż ogrody zoologiczne” odpowiadałyby działalności nadzorowanej, o której mowa w art.1 pkt 1 lit. 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt. Z zaproponowanej nowelizacji wynika, iż po raz kolejny wskazana zostaje działalność, która nie figuruje w katalogu działalności nadzorowanych wymienionych w art. 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt. Jest to duży problemem, gdyż tworzenie nowej kategorii podmiotów w ustawie o ochronie zwierząt tj. „miejsc służących obserwacji zwierząt innych niż ogrody zoologiczne”, dla których brak odzwierciedlenia w katalogu podmiotów nadzorowanych w art. 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, stwarzać będzie problemy interpretacyjne przy stosowaniu tego zapisu, a w konsekwencji może powodować sankcjonowanie sytuacji realnie zagrażających życiu i zdrowiu ludzi oraz zwierząt. Brak jest bowiem narzędzi, które pozwalają powiatowemu lekarzowi weterynarii na ingerencję w tę działalność, określaną jako „miejsca obserwacji zwierząt” i skuteczne egzekwowanie od zarejestrowanych podmiotów spełnienia warunków utrzymywania zwierząt różnych gatunków, prowadzenia nadzoru chorób, w tym monitoringu chorób odzwierzęcych, a także zapewnienia bezpieczeństwa zwierzętom oraz ludziom odwiedzającym. Ustawa o ochronie zdrowia zwierząt oraz ustawa o ochronie zwierząt powinny zawierać kompatybilną nomenklaturę i wzajemne powiązanie oraz uzupełniające się regulacje, natomiast projektowana zmiana nie zmierza w tym kierunku, a wręcz tworzy kolejny podmiot o nieznanym statusie prawnym i w efekcie pozwala na wykorzystywanie zwierząt do celów zarobkowych poprzez prowadzenie pokazów o charakterze stałym - „miejsc służących obserwacji zwierząt innych niż ogrody zoologiczne”, dla których nie ma określonych narzędzi nadzoru.

Dodatkowo rozbieżności w terminologii stosowanej w samej ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt – w propozycji nowych przepisów brak jest kategorii zwierząt wykorzystywanych do celów rozrywkowych, podczas gdy w innych przepisach przedmiotowej ustawy – tych które nie są nowelizowane, kategoria ta występuje. Ma to szczególne znaczenie zwłaszcza w kontekście zaproponowanej zmiany art. 18 ust. 1 ustawy o ochronie zwierząt – wykreślenie z tego przepisu zwierząt wykorzystywanych do celów rozrywkowych oznacza, że nie będą one podlegać ochronie przewidzianej w tym przepisie (mówi on, iż takie zwierzęta mogą być przetrzymywane, hodowane i prezentowane jedynie

RZECZPOSPOLITA POLSKA

Warszawa, dnia 03.02.2020 r.

PIERWSZY ZASTĘPCA
PROKURATORA GENERALNEGO
PROKURATOR KRAJOWY

DS-173-132/20
06.02.2020

PK I BP 0280.6.2020

dot. SPS-WP-173-39/19

Pan

Dariusz Salamończyk

Zastępca Szefa Kancelarii Sejmu

W odpowiedzi na pismo z dnia 23 grudnia 2019 r., nr SPS-WP-173-39/19, dotyczące poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o ochronie zwierząt, przekazanego Prokuratorowi Generalnemu do wyrażenia opinii w trybie art. 3 § 1 pkt 12 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze (Dz. U. z 2019 r. poz. 740), uprzejmie informuję, że nie przedstawiam opinii o projekcie.

z powierzeniem

Bogumił Święczkowski

w stadninach, cyrkach lub bazach cyrkowych oraz w miejscach przeznaczonych dla zwierząt wykorzystywanych do celów specjalnych, pod nadzorem Inspekcji Weterynaryjnej). Proponowana zmiana miałaby uzasadnienie gdyby nowe przepisy jednoznacznie zakazywały wykorzystywania zwierząt do jakichkolwiek celów rozrywkowych, takiego jednoznacznego zakazu jednak brak.

Z poważaniem,

Sekretarz
Krajowej Rady Lekarsko-Weterynaryjnej
lek. wet. Marek Mastalerek